ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ, ЧЕТВЕРГАМЪ И СУББОТАМЪ.

N. 9. СУББОТА. 25 ЯНВАРЯ 1864.

Цѣна: за годъ 10 р., съ пересылкою 12 р.
За полгода . 5 — — 6 —
За 3 мѣсяца . 3 — — 3 р. 50 к.
За 1 мѣсяцъ . 1 —

При Виленскомъ Вѣстникѣ выходитъ одинъ разъ въ недѣлю, по пятницамъ, *Виленскій Полицейскій Листокъ.* Цѣна за годъ 3 р., съ пересылкою 4 р. Лица, выписывающія Виленскій Вѣстникъ, за пересылку *Листка* ничего не платятъ.

Контора редакціи въ Вильнѣ, насупротивъ дворца, въ гимназіальномъ зданіи.

За троекратныя объявленія, какъ казенныя, такъ и частныя, взимается за строку 17 к. сер.

За разсылку отдѣльныхъ объявленій взимается за 1000 экз. въ полъ листа 2 р., въ листъ 4 р. с.

ЧАСТЬ ОФФИЦІАЛЬНАЯ.

С.-Петербургъ, 20-го января.

ВСЕПОДДАННѢЙШІЙ АДРЕССЪ.

Отъ жителей обществъ Лещидоль, Длугоседло, Браньщикъ, Лютоброкъ, Рыбенко и Сомянка, Плоцкой губерніи, Пултусскаго уѣзда.

„Всепресвѣтлѣйшій ГОСУДАРЬ!

„Въ нашей мѣстности, среди насъ, крестьянъ, появились мятежники, которые развернули знамя мятежа; наши дѣти и челядинцы не легко поддавались убѣжденіямъ соединиться съ людьми, идущими по пути измѣны, но насиліями принуждены были пристать къ мятежническимъ шайкамъ; тѣ, кому представилась возможность, возвратились тотчасъ домой и скрывались въ разныхъ мѣстахъ отъ нападавшихъ жандармовъ; теперь, какъ только стало среди насъ войско, мы при его помощи не пропускаемъ ни одного мятежника чрезъ наше селеніе, немедленно задерживаемъ его и представляемъ ближайшему начальству.

„Они болѣе уже не смѣютъ расчитывать на нашу боязнь и поблажку ихъ преступнымъ замысламъ. Если же осмѣлятся, то не далеко скроются отъ Вашего взора. Пусть намъ за это грозятъ истребленіемъ, пожаромъ, это насъ нисколько не устрашитъ и не измѣнитъ преданности къ Тебѣ, Всепресвѣтлѣйшій МОНАРХЪ.

„Мы въ простотѣ своей достаточно разумѣемъ, что никто не сдѣлаетъ больше Тебя, Отецъ нашъ. Вѣдь и теперь, за увольненіе насъ отъ барщины и разныхъ поборовъ, мы обязаны Тебѣ, Всепресвѣтлѣйшій ГОСУДАРЬ, съ нашими правнуками нескончаемою благодарностью; за это мы всегда будемъ возсылать къ Господу молитвы наши, чтобы Господь сохранилъ Тебя для насъ, со всѣмъ Домомъ, въ добромъ здравіи. Мы за это не измѣнимъ своей благодарности и при военной помощи пойдемъ всѣ до одного отражать врага. Мы возносимъ теперь всепокорнѣйшую просьбу къ подножію Твоего Престола, Всепресвѣтлѣйшій ГОСУДАРЬ, соизволь благосердно помиловать сыновей и челядинцевъ нашихъ за проступки, совершенные только по принужденію отъ тѣхъ людей.

„Мы же пребываемъ всегда вѣрноподданнѣйшими Вашего ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА и Царствующаго Дома.“

(Слѣдуютъ 154 подписи).

(С. Поч. N. 7)

Именнымъ Высочайшимъ указомъ, даннымъ государственному совѣту, 1-го января, „главноуправляющему государственнымъ коннозаводствомъ, Нашему генералъ-адъютанту, генералу отъ кавалеріи ГРИНВАЛЬДУ, Всемилостивѣйше повелѣваемъ быть членомъ государственнаго совѣта, съ оставленіемъ въ настоящихъ должностяхъ и званіи.“

(С. Поч. N. 16)

— Высочайшими указами, послѣдовавшими 31 декабря (12 января) $186^3/_4$ г. на имя намѣстника въ царствѣ Польскомъ, варшавскій гражданскій губернаторъ тайный совѣтникъ ЛАЩИНСКІЙ, Всемилостивѣйше уволенъ отъ этой должности, съ оставленіемъ постояннымъ членомъ государственнаго совѣта царства Польскаго и при всѣхъ прочихъ занимаемыхъ имъ должностяхъ; числящійся по армейской кавалеріи и состоящій при намѣстникѣ въ царствѣ Польскомъ генералъ-маіоръ РОЖНОВЪ, назначенъ варшавскимъ губернаторомъ.

(Р. Ин. N. 15)

Объ учрежденіи дирекцій народныхъ училищъ въ сѣверо-западныхъ губерніяхъ. Государственный совѣтъ, въ департаментѣ государственной экономіи и въ общемъ собраніи, разсмотрѣвъ представленіе министра народнаго просвѣщенія, объ учрежденіи дирекціи народныхъ училищъ въ сѣверо-западныхъ губерніяхъ, мнѣніемъ положилъ:

1) Представленный имъ, министромъ, проектъ временнаго штата для трехъ дирекцій народныхъ училищъ: а) виленской и минской, б) поневѣжской и в) витебской и могилевской, представить, при мнѣніи государственнаго совѣта, на Высочайшее ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА благоусмотрѣніе и утвержденіе *).

2) Изъ исчисленныхъ по сему штату 16,780 руб. отпустить въ нынѣшнемъ году изъ государственнаго казначейства сверхсмѣтнымъ кредитомъ такую сумму, какая придется по расчету со дня открытія дирекцій и замѣщенія положенныхъ въ нихъ должностей.

Означенное мнѣніе государственнаго совѣта и представленный при ономъ штатъ дирекціи народныхъ училищъ удостоены, въ 27-й день октября 1863 года, Высочайшаго ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА утвержденія.

(Р. И. N. 14)

Изъ Царства Польскаго и Виленскаго военнаго округа. Корреспондентъ *Голоса* сообщаетъ, что въ Варшавѣ давно уже начали подписывать адресъ жители разныхъ классовъ, особенно же между еврейскимъ населеніемъ. 5-го (17-го) января, въ замокъ были присланы депутаціи отъ евреевъ и поляковъ, съ просьбою къ графу намѣстнику о принятіи адресовъ. Графъ Бергъ принялъ обѣ депутаціи послѣ выхода изъ церкви, въ круглой залѣ замка. Депутація еврейскаго населенія была весьма многочисленна, другая же значительно меньше. Графъ намѣстникъ сказалъ слѣдующее:

1) *Къ Евреямъ:* „Я принимаю вашъ адресъ съ удовольствіемъ и согласно вашимъ просьбамъ, повергну его къ стопамъ ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА.

„Одушевляющія васъ чувства преданности не могутъ не быть чистосердечными, если вы вспомните о всѣхъ благодѣяніяхъ, которыми Великій ГОСУДАРЬ нашъ осыпалъ васъ.

„Въ своей неисчерпаемой милости, онъ далъ еврейскому населенію своего Царства польскаго вдругъ всѣ права и преимущества, которыя ваши соплеменники въ другихъ частяхъ міра пріобрѣтали въ теченіе долгаго времени.

„ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ осыпалъ васъ благодѣяніями; вы обязаны ему благодарностью и, заявляя ее мнѣ, вы исполняете прямыя ваши обязанности.

„Не сходите же съ добраго пути и не допускайте соблазнять себя обману и измѣнѣ.“

2) *Къ Полякамъ:* „Не хочу отвѣчать на ваши заявленія фразами; напомню факты.

„Императоръ Александръ I принялъ Царство польское бѣдное и разоренное. Онъ осыпалъ его милостями—вы были богаты и благоденствовали въ 1830 г.

„Заблудшіе и преступные между вами навлекли на этотъ край бѣдствія 1830 и 1831 годовъ.

„Въ царствованіе Императора Николая I и ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА II у васъ развились промышленность, торговля, земледѣліе и всѣ богатства и блага спокойствія.

„Гнусный заговоръ и низкая измѣна вновь навлекли на вашъ край несчастія и разоренія. Благодарите Всевышняго за то, что далъ вамъ Великаго МОНАРХА, который, въ Своей благости, даровалъ свободу 20 милліонамъ и который ничего не упускаетъ, чтобы освободить васъ отъ несчастій, обрушенныхъ вами же самими на ваше отечество.

„Всѣ Его подданные одинаково близки и дороги Его сердцу. Онъ имѣетъ право на ваше раскаяніе. Вы обязаны возвратиться къ вашему вѣрноподданническому долгу.

(Сѣв. Поч. N. 9).

О бланкетахъ заграничныхъ паспортовъ. Главный начальникъ 3 отдѣленія Собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА канцеляріи увѣдомилъ г. министра внутреннихъ дѣлъ, что, по соглашенію его съ министромъ финансовъ, съ наступившаго 1864 года печатаніе бланкетовъ заграничныхъ паспортовъ возлагается на экспедицію заготовленія государственныхъ бумагъ, а разсылка сихъ бланкетовъ и сборъ за нихъ денегъ— на департаментъ неокладныхъ сборовъ министерства финансовъ, и что отнынѣ начальники губерній должны обращаться за бланкетами заграничныхъ паспортовъ въ департаментъ неокладныхъ сборовъ, а вырученныя за тѣ бланкеты деньги препровождать въ мѣстныя казначейства, увѣдомляя въ то же время о таковой отсылкѣ денегъ подлежащія казенныя палаты.

Объ этомъ сообщено гг. начальникамъ губерній, для надлежащаго исполненія, цирк. 16 января 1864 г. (по деп. пол. исп. N. 10).

(С. Поч. N. 16)

По военно-судному дѣлу, произведенному по полевымъ уголовнымъ законамъ, надъ арестантомъ кіевской арестантской N. 30 роты инженернаго вѣдомства, срочнаго разряда, Корнѣемъ Титовымъ, 36-ти лѣтъ, онъ оказался виновнымъ въ томъ, что, безъ всякой побудительной причины, бросился въ казармѣ на унтеръ-офицера Жиленкова, порвалъ на немъ рубашку, а на другой день съ ротнаго командира поручика Уланова сорвалъ плечевой погонъ.

За преступленія эти, на основаніи 604 ст. I книги военно-уголовнаго устава и Высочайшаго повелѣнія, объявленнаго въ приказѣ по военному вѣдомству 2 октября сего года за N. 339, помощникъ командующаго войсками кіевскаго военнаго округа, генералъ-лейтенантъ Семякинъ, за отсутствіемъ генералъ-адъютанта Анненкова 2-го, конфирмаціею 26 числа декабря опредѣлилъ: Титова по лишеніи всѣхъ правъ состоянія, казнить смертію—разстрѣляніемъ.

Конфирмація эта приведена въ исполненіе 30-го декабря, въ 8 часовъ утра, на эспланадѣ кіево-печерской цитадели, предъ строемъ войскъ кіевскаго гарнизона.

(Р. Инв. N. 13)

По приговорамъ военныхъ полевыхъ судовъ повѣшены: жандармы-вѣшатели: въ Сѣдльцахъ 24 декабря (5 января) $186^3/_4$ г. прусскій подданный Рудольфъ Фрейтангъ; въ Влоцлавкѣ 4 (16) января, прусскіе подданные: Генрихъ Люкотъ и Теофилъ Рачковскій; житель г. Пржедца (Влоцлавскаго уѣзда) Игнатій Чекарскій и Любаня того же уѣзда Валентинъ Капчинскій.

(Р. Инв. N. 14)

ПОЛОЖЕНІЕ
О ГУБЕРНСКИХЪ И УѢЗДНЫХЪ ЗЕМСКИХЪ УЧРЕЖДЕНІЯХЪ.

(Окончаніе).

98. Всѣ постановленія земскихъ собраній вносятся въ журналъ, который подписывается предсѣдателемъ и секретаремъ собранія, членами земской управы и всѣми наличными членами собранія.

99. Земскія управы засѣдаютъ въ продолженіе всего года. Для отправленія дѣлъ, не требующихъ коллегіальнаго обсужденія, предоставляется членамъ управы учредить между собою очередь по взаимному соглашенію; для прочихъ же дѣлъ, подлежащихъ разсмотрѣнію управы въ полномъ ея составѣ, очередной членъ созываетъ остальныхъ, и рѣшенія ея постановляются по большинству голосовъ. Распоряженія о собраніи свѣдѣній, приготовленіи дѣлъ къ докладу и тому подобныя исполнительныя дѣйствія предоставляются власти предсѣдателя.

100. Правила о производствѣ дѣлъ земскихъ въ собраніяхъ установляются первоначально министромъ внутреннихъ дѣлъ. Губернское собраніе имѣетъ право представлять объ измѣненіи или дополненіи сихъ правилъ на разрѣшеніе министра.

101. Земскія управы имѣютъ право, съ разрѣшенія земскихъ собраній, всякую возложенную на земство потребность воинскаго или гражданскаго управленія, на которую по смѣтѣ назначена опредѣленная денежная сумма, удовлетворять, по соглашенію съ подлежащимъ начальствомъ или вѣдомствомъ, выдачею суммы, какая будетъ условлена по такому соглашенію, не свыше однакоже опредѣленной по смѣтѣ, въ распоряженіе означеннаго начальства или вѣдомства; за тѣмъ земство, не требуя отчета въ расхожденіи выданной суммы, не обязывается и ни къ какимъ дополнительнымъ, по этому предмету, расходамъ.

102. Хозяйственныя операціи для земскихъ потребностей производятся: или посредствомъ наймовъ, подрядовъ и поставокъ съ публичныхъ торговъ, или посредствомъ отдачи избраннымъ лицамъ на коммисію, или наконецъ непосредственными хозяйственными распоряженіями земскихъ управъ.

103. Земскимъ собраніямъ, при самомъ утвержденіи общихъ смѣтъ, предоставляется назначить и самый способъ исполненія той или другой хозяйственной операціи; если же собраніемъ такого указанія сдѣлано не будетъ, то избраніе способа предоставляется земской управѣ.

104. Торги производятся: или въ уѣздной, или въ губернской земской управѣ, смотря по указанію земскаго собранія; при неимѣніи же такого указанія— по усмотрѣнію управъ, и на основаніи законовъ, утверждаются или признаются недѣйствительными управою, производившею торгъ. Эта же управа заключаетъ и контракты, на основаніи торговъ.

105. Заключенные управою контракты имѣютъ обязательную силу для земства губерніи или уѣзда, несущаго и денежную, по таковымъ обязательствамъ, отвѣтственность.

106. Земскія суммы и капиталы, какъ въ наличныхъ, такъ и въ процентныхъ бумагахъ, хранятся въ уѣздныхъ казначействахъ.

Примѣчаніе. Размѣръ и порядокъ вознагражденія уѣздныхъ казначействъ, за храненіе и производство платежей и веденіе счетовъ по земскимъ суммамъ, опредѣляются земскими собраніями, на основаніи указаній, сообщаемыхъ министерствомъ внутреннихъ дѣлъ, по соглашенію съ министерствомъ финансовъ.

107. Уѣздныя казначейства производятъ платежи и отпуски губернскихъ земскихъ суммъ или процентныхъ бумагъ по требованіямъ губернской управы, а платежи и отпуски уѣздныхъ суммъ —по требованіямъ подлежащихъ уѣздныхъ управъ.

108. Ближайшія указанія о существѣ и порядкѣ дѣйствій земскихъ учрежденій опредѣляются: въ особыхъ уставахъ земскихъ повинностей, путей сообщенія, строительномъ, общественнаго призрѣнія, народнаго продовольствія и взаимнаго застрахованія, а также въ общихъ законахъ о податяхъ и повинностяхъ и въ другихъ постановленіяхъ; для руководства же при составленіи земской росписи и земскихъ смѣтъ и раскладокъ прилагаются при семъ особыя правила.

Примѣчаніе. Примѣненіе существующихъ уставовъ земскихъ повинностей, народнаго продовольствія и общественнаго призрѣнія къ устройству земскихъ учрежденій излагается въ особыхъ временныхъ, впредь до коренного пересмотра сихъ уставовъ, правилахъ.

ГЛАВА ПЯТАЯ.
ОТЧЕТНОСТЬ И ОТВѢТСТВЕННОСТЬ ЗЕМСКИХЪ УЧРЕЖДЕНІЙ.

109. Для руководства земскихъ управъ, при веденіи отчетности по денежнымъ суммамъ земства, земскія собранія составляютъ особыя инструкціи, примѣняясь къ образцамъ, какіе будутъ для сего установлены; въ случаѣ же отступленія отъ сихъ образцовъ, вносятъ предположенныя ими противъ образца измѣненія на утвержденіе министра внутреннихъ дѣлъ.

110. Земскія управы независимо отъ отчетовъ по денежнымъ суммамъ, составляютъ, по окончаніи каждаго года, отчеты: 1) о производившихся въ теченіе года, на суммы земства, хозяйственныхъ операціяхъ; 2) о состояніи имуществъ земства; 3) о состояніи находящихся въ вѣдомствѣ ихъ заведеній; 4) о размѣрѣ и распредѣленіи отправленныхъ въ теченіе года натуральныхъ повинностей; и 5) вообще о всѣхъ своихъ распоряженіяхъ, не вошедшихъ въ упомянутые выше отчеты.

111. Земскія управы устанавливаютъ, съ утвержденія земскихъ собраній, правила и сроки отчетности подвѣдомственныхъ имъ лицъ и ревизуютъ своевременно эту отчетность.

112. Смѣты раскладки и годовые отчеты земскихъ управъ печатаются въ губернскихъ вѣдомостяхъ и, сверхъ того, для разсылки членамъ земскаго собранія до открытія засѣданій, отдѣльно.

113. Отчеты земскихъ управъ подлежатъ разсмотрѣнію и окончательному утвержденію земскихъ собраній. Уѣздныя собранія утверждаютъ только тѣ отчеты уѣздныхъ земскихъ управъ, которые касаются предметовъ уѣзднаго хозяйства, ввѣренныхъ непосредственному завѣдыванію сихъ собраній. Результаты ревизіи печатаются въ общее свѣдѣніе.

114. Разсмотрѣніе дѣйствій земскихъ управъ, вслѣдствіе жалобъ, обвиненій, требованій правительственныхъ установленій, и по ревизіи отчетности и передача сихъ дѣйствій на разсмотрѣніе судебныхъ мѣстъ, принадлежатъ губернскому собранію.

115. Губернское земское собраніе, сверхъ повѣрки дѣйствій управъ по бумагамъ и документамъ, можетъ требовать личныхъ объясненій отъ членовъ управъ и производить мѣстныя дознанія, когда признаетъ это нужнымъ, чрезъ избранныя для сего лица. Исполненіе постановленій собранія о производствѣ дознанія и заключеній онаго по дознаніямъ произведеннымъ, возлагается на губернскую управу.

116. Отвѣтственность подчиненныхъ земскимъ управамъ служащихъ лицъ по личнымъ служебнымъ ихъ дѣйствіямъ опредѣляется самими управами; опредѣленія же о передачѣ на распоряженіе судебнй власти дѣйствій предсѣдателей и членовъ губернскихъ и уѣздныхъ земскихъ управъ постановляются губернскимъ земскимъ собраніемъ.

117. Члены земскихъ управъ окончательно удаляются отъ должности не иначе, какъ по опредѣле-

*) Временный штатъ для виленской и минской, поневѣжской и витебской и могилевской дирекціи народныхъ училищъ напечатанъ въ Н. 5 собр. указ.

ИСТОРИЧЕСКІЯ ЗАМѢТКИ.
О ЛИТВѢ.

(*Соч. П. В. Кукольника.*)

Въ продолженіи 40-лѣтняго пребыванія въ здѣшнемъ краѣ, старался я собирать всевозможныя свѣдѣнія о достопримѣчательныхъ событіяхъ, составляющихъ его исторію. Желая на старости лѣтъ подѣлиться съ читающею публикою пріобрѣтенными мною свѣдѣніями я рѣшился представить ей: общее изображеніе судьбы всей Литвы сначала какъ народа, потомъ какъ государства, а наконецъ какъ области королества, къ которому оно присоединилось. Не имѣя возможности, въ краткомъ очеркѣ, представить все, что только входитъ въ составъ исторіи какого либо народа, я обратилъ особенное вниманіе только на одинъ предметъ, а именно: развитіе въ Литвѣ Русскаго элемента, и вліяніе его на судьбу государства. Остальные предметы описаны будутъ вкратцѣ, только для сохраненія исторической связи.

Имѣя въ виду исключительно эту цѣль, я раздѣлю Исторію Литвы на три періода.

1) Отъ появленія литовскаго народа на историческомъ поприщѣ до перваго соединенія ея съ Польшею, при Ягайлѣ, то есть до 1385 года.

2) Отъ Ягайлы до окончательнаго соединенія съ Польшею на люблинскомъ съѣздѣ въ 1569 году.

3) Отъ люблинскаго съѣзда до присоединенія Литвы къ Россіи въ 1795 году.

Первый періодъ заключаетъ въ себѣ развитіе силъ литовскаго народа, направленіе, данное ему первыми князьями, постоянное и часъ-отъ-часу тѣснѣйшее сближеніе съ Русью. Кто захочетъ безъ предубѣжденія слѣдить за событіями этого періода, тотъ легко убѣдится, что могущество и благосостояніе Литвы зависѣло именно отъ ближайшаго соединенія съ Русью, и чѣмъ болѣе ослабляема была эта связь, тѣмъ ощутительнѣе были потери Литвы. Изложенные ниже факты оправдаютъ лучше это заключеніе.

Второй періодъ представляетъ безпрерывныя усилія литовцевъ къ уничтоженію предначертанія Ягайлы и освобожденію себя отъ накинутаго имъ соединенія съ Польшею, пока непреклонная воля послѣдняго изъ Ягеллоновъ не укрѣпила этого союза окончательно.

Третій періодъ содержитъ въ себѣ стремленіе Польши къ уничтоженію литовскаго, а въ особенности русскаго элемента въ предѣлахъ б. велик. княжества. Въ этомъ періодѣ не только исчезаетъ самостоятельность великаго княжества, которой уже не видно на политическомъ поприщѣ; но измѣнятеся весь характеръ древней Литвы, права, обычаи ея жителей, порядокъ управленія, чиноположеніе, и страна эта дѣлается только частію государства, къ которому присоединилась, какъ равное къ равному. Русскій элементъ, составлявшій существенную силу великаго княжества, подвергается преслѣдованію и уничиженію. Раздоры между иновѣрцами, возбужденные насиліемъ римско-католическаго духовенства, въ особенности Тезуитовъ, возмущаютъ спокойствіе страны, а иногда оканчиваются кровопролитіемъ, Перенявъ недостатки управленія Польши, Литва дѣлается жертвою честолюбія, алчности и фанатизма духовенства, насилія вельможъ, своевольства шляхты, и вмѣстѣ съ Польшею клонится къ паденію.

Не обольщаясь мыслію, что сочиненіе мое можетъ имѣть какую нибудь особенную цѣнность въ глазахъ просвѣщенной публики, я только смѣю увѣрить читателей, что собранныя мною свѣдѣнія вѣрны, неискажены и не подвержены никакому сомнѣнію. Излагая ихъ, я не увлекался пристрастіемъ, не руководствовался предубѣжденіемъ, а заключенія свои оправдывалъ только послѣдствіями описываемыхъ событій.

ВСТУПЛЕНІЕ.

Руководствуясь преданіями, которыя историки истекшихъ столѣтій помѣстили въ видѣ фактовъ въ своихъ лѣтописяхъ,—скажемъ нѣсколько словъ о предкахъ литовскаго народа. Отъ береговъ балтійскаго моря на югъ, между рѣками Нѣманомъ и Вислою, жило въ древности племя именуемое Ульмигерами. Оно вело жизнь полудикую, не имѣло ни городовъ ни правителей, занималось скотоводствомъ звѣриною и рыбною ловлею, частію земледѣліемъ и платило дань Мазовецкимъ князьямъ. Воинственные скандинавы, посѣщая Ульмигеровъ и видя слабость ихъ, начали селиться на ихъ землѣ, и въ короткое время построили на ней множество укрѣпленныхъ городковъ или замковъ. Два знаменитые скандинава Вайдевутъ и Брутенъ прекратили возникшія ссоры между ихъ соотечественниками и мѣстными жителями, соединили ихъ въ одинъ народъ, освободили его отъ платежа дани иноземцамъ и образовали государство. Вайдевутъ превозглашенъ верховнымъ правителемъ, а Брутенъ начальникомъ іерархіи, которую онъ основалъ, научивъ Ульмигеровъ скандинавскому богослуженію. Отъ него приняли оба соединенные народа названіе Брутеновъ (Боруссовъ, Пруссовъ). По смерти Вайдевута и Брутена, государство раздѣлено было между двѣнадцатью сыновьями Вайдевута, или вѣрнѣе—распалось на двѣнадцать отдѣльныхъ племенъ. Преданіе даетъ названія этимъ племенамъ отъ именъ сыновей Вайдевута, въ числѣ которыхъ дано преимущество одному изъ нихъ по имени *Литво.* Обстоятельство это означало, по мнѣнію новѣйшихъ историковъ, преимущество литовскато племени передъ прочими, потому что въ существованіе лица *Литво* теперь уже никто не вѣритъ. Когда произошло это раздѣленіе, и что происходило съ этими племенами до тѣхъ поръ пока они несдѣлались извѣстны сосѣдямъ, скрывается во мракѣ древности. Въ то время когда Литва вошла въ сношенія съ сосѣдственною Русью, она уже извѣстна была подъ этимъ именемъ, и считалась одноплеменною съ окружавшими ее: Жмудью, Зимголою, Латышами, Корсью, Пруссами и Ятвягами. Впрочемъ собственно Литва и Жмудь составляли всегда одно племя, одинъ народъ, подъ общимъ названіемъ Литвы. Разница въ наименованьяхъ происходила только отъ мѣстоположенія: южная Литва называлась Аукстоте, то есть верхнею, по теченію рѣки Нѣмана, сѣверная же—Шомойтъ (Жемайтенъ, Жмудь), то есть нижнею. Нравы, обычаи, религія, языкъ были у нихъ одни и тѣже. Жмудскій языкъ въ послѣдствіи нѣсколько измѣнился отъ сосѣдства съ Латышами и Пруссами.

(Продолженіе впредь).

нію правительствующаго сената; но могутъ быть временно устранены отъ должности, по постановленію губернскаго земскаго собранія, утвержденному начальникомъ губерніи.

118. Жалобы правительственныхъ и общественныхъ учрежденій на постановленія земскихъ собраній: 1) о предметахъ, не подлежащихъ ихъ вѣдомству и превышающихъ предѣлы ихъ власти; 2) заключающія въ себѣ такое нарушеніе общихъ законовъ, которое подлежитъ уголовному суду,—разсматриваются въ правительствующемъ сенатѣ.

119. Частныя лица, общества и установленія, въ случаѣ нарушенія ихъ гражданскихъ правъ дѣйствіями земскихъ учрежденій, имѣютъ право иска на общемъ основаніи.

120 Подвѣдомственныя земскимъ управамъ служащія лица за преступленія по должности, влекущія за собою уголовныя наказанія, подвергаются отвѣтственности, одинаково съ лицами, со стоящими на государственной службѣ, не иначе, какъ по уголовному слѣдствію и суду.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта *графъ Д. Блудовъ.*

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

О перемѣщеніи Виленской женской гимназіи въ зданіе бывшаго дворянскаго Института.

18-го января Виленская женская гимназія переведена изъ своего бывшаго помѣщенія въ домѣ Ромера, на улицѣ Савичъ, въ великолѣпное, но опустѣлое зданіе бывшаго дворянскаго института, окончательно закрытаго въ октябрѣ прошлаго года.

Нѣсколько словъ о закрытомъ институтѣ и процвѣтающей женской гимназіи всего лучше покажутъ, какія именно учебныя учрежденія соотвѣтствуютъ настоящему положенію страны и отвѣчаютъ ея потребностямъ.

Виленскій дворянскій институтъ существовалъ съ 1834 по 1863 годъ. Цѣль его учрежденія,—дать дѣтямъ дворянъ западныхъ губерній тщательное образованіе. Курсъ былъ гимназическій, съ окончаніемъ его воспитанники поступали на службу классными чинами или въ университеты.

Существованіе подобнаго заведенія исключительно для дѣтей дворянъ, должно было отразиться на общемъ составѣ гимназій и значеніи ихъ въ общественномъ мнѣніи. Въ гимназіи поступали дѣти, бѣдныхъ дворянъ и чиновниковъ, а также изъ средняго и низшаго и вообще изъ бѣднѣйшаго сословія. Предоставленные самимъ себѣ, гимназисты съ трудомъ добивались права на чинъ или поступленіе въ университетъ; тогда какъ воспитанникамъ института (какъ всѣмъ вообще воспитанникамъ закрытыхъ заведеній) все это доставалось легче.

О дѣятельности института можно судить по нѣкоторымъ цифрамъ, приведеннымъ изъ отчета за 1860 годъ: въ этомъ году число учителей и наставниковъ въ институтѣ было 39; воспитанниковъ 171; изъ нихъ окончили курсъ съ правомъ но чинъ 18 человѣкъ, безъ права 5 чел.; вышло по желанію родителей до окончанія курса 15 чел.

На содержаніе института отпускалось ежегодно изъ государственнаго казначейства 16,389 р. 40 к., независимо отъ весьма значительныхъ доходовъ по завѣщаніямъ частныхъ лицъ; сверхъ того каждый своекоштный воспитанникъ (число которыхъ было 150) платилъ единовременно при вступленіи 25 р. сер. на обзаведеніе и ежегодно по 250 р. сер.

Несмотря на столь дорогую и блистательную обстановку, въ послѣднее время, число желающихъ поступить въ институтъ своекоштныхъ воспитанниковъ становилось все менѣе; смуты въ краѣ лишили возможности получать завѣщанные ревнителями просвѣщенія доходы, что повело къ дефициту въ 10 т. руб. сер. и закрытію института, при чемъ оставшіеся изъ числа бывшихъ его воспитанниковъ, поступили безъ экзамена въ соотвѣтствующіе классы гимназіи.

Обратимся теперь къ Виленской женской гимназіи.

Одновременно съ учрежденіемъ женскихъ гимназій въ Петербургѣ была учреждена подобная же и въ Вильнѣ; число ученицъ этой гимназіи въ четырехъ-лѣтній періодъ ея существованія не превосходило 70; о состояніи же самаго заведенія можно судить по отчету, представленному передъ открытіемъ настоящаго учебнаго курса въ августѣ прошлаго года.

„Виленская женская гимназія (говоритъ отчетъ) при совѣстливомъ исполненіи начальствомъ ея своихъ обязанностей, должна имѣть важное значеніе, нетолько для Вильна, но и для цѣлаго края, по вліянію на воспитаніе женщинъ и семейную жизнь.

До сихъ поръ это учрежденіе не приносило желаемой пользы и не встрѣтило сочувствія и довѣрія по слѣдующимъ причинамъ:

1) Преподаваніе предметовъ было предоставлено произволу преподавателей, польскій языкъ имѣлъ значительный перевѣсъ надъ русскимъ.

2) Вопреки устава, конференція не была собираема, и всѣ дѣйствія по распредѣленію учебныхъ занятій неподчинялись необходимой отчетности.

3) Заведенію данъ былъ польско-аристократическій характеръ; дѣти достаточныхъ родителей видимо были отличаемы отъ другихъ; введено между дѣвочками щегольство нарядомъ, отчего бѣдные стыдились своего положенія.

4) Дѣти Евреевъ были едва-ли не паріями—онѣ помѣщились на отдѣльныхъ скамьяхъ, и на эти скамьи иногда отсылали другихъ дѣвочекъ въ видѣ пониженія.“

Новое начальство гимназіи обратило свое вниманіе на уничтоженіе этихъ недостатковъ и внушеніе убѣжденія, что учрежденіе это должно быть русское по духу и направленію; всѣ вопросы по наукамъ и образованію подвергнуты обсужденію конференціи, и ни одно измѣненіе недопускалось безъ ея рѣшенія и это дало всему ученію необходимое единство.

Ровность обращенія со всѣми имѣли послѣдствіемъ то, что число ученицъ въ гимназіи начало быстро увеличиваться и къ половинѣ декабря прошлаго года дошло до 140, въ томъ числѣ 40 православныхъ, 80 католическаго исповѣданія и 20 евреекъ.

Необыкновенное увеличеніе числа ученицъ гимназіи указало на необходимость пріисканія для нея болѣе удобнаго и вполнѣ приличнаго помѣщенія, потому что занимаемая гимназіею квартира въ домѣ Ромера была совершенно неприспособлена къ этому назначенію: всѣ классы были проходные, шестой, низшій классъ необыкновенно тѣсенъ, не было удобной комнаты для преподаванія дѣтямъ православнаго исповѣданія Закона Божія, залы для танцевъ, музыки и пѣнія, и дѣти, въ свободное время, неимѣли простора, чтобы побѣгать и освѣжиться.

Г. главный начальникъ края, вполнѣ сознавъ эти неудобства и желая устранить ихъ безъ отягощенія казны излишними издержками, предположилъ перевести гимназію въ зданіе бывшаго дворянскаго института, до пріисканія другаго, столь же удобнаго помѣщенія.

Мысль эта встрѣтила полное сочувствіе, доказательствомъ служитъ поступокъ владѣльца дома, гдѣ нанималось помѣщеніе для этого заведенія—г. Ромера, который, сознавая выгоды, могущія произойти для гимназіи отъ перехода ея въ зданіе вполнѣ соотвѣтствующее этому назначенію, добровольно отказался отъ права, предоставленнаго ему контрактомъ на трехлѣтній наемъ, уничтоживъ контрактъ, что по 15 сентября 1865 года могло бы составить сумму около 1500 руб. сер.

18 января начали курсъ въ новомъ помѣщеніи, гдѣ предварительно, въ присутствіи попечителя гимназіи г. начальника Виленской губерніи С. Ѳ. Панютина отслуженъ былъ законоучителемъ гимназіи православнымъ священникомъ Пернадскимъ молебенъ и провозглашено многолѣтіе ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ, ГОСУДАРЫНѢ ИМПЕРАТРИЦѢ и всему Царствующему Дому.

Со дня перехода гимназіи въ новое зданіе представалось возможность принимать желающихъ ученицъ и число ихъ въ первые четыре дня было 6-ть.

Надѣемся, что Виленская женская гимназія, при постоянномъ къ ней вниманіи и единодушномъ настроеніи учителей и воспитательницъ, исполнитъ свое назначеніе и займетъ видное мѣсто въ ряду подобныхъ ей учрежденій; ручательствомъ служитъ общее настроеніе учащихъ и учащихся, составляющихъ теперь одну дружную русскую семью, подъ начальствомъ вполнѣ достойной, пріѣхавшей изъ С.-Петербурга, главной надзирательницы г-жи Военской, поступившей на мѣсто г-жи Богдановичевой.

Р у с с к і й.

Въ нынѣшнемъ году Вильно веселится; веселится въ театрѣ и маскарадахъ.

О театрѣ скажемъ когда нибудь въ другое время, на этотъ же разъ поговоримъ только о маскарадахъ.

Въ залахъ дворянскаго, клуба первый маскарадъ былъ въ самый Новый годъ, и затѣмъ, съ 11 января, по 1 марта предположено давать тамъ еженедѣльно по субботамъ, маскарады (и уже три даны, съ аллегри).

Посѣтителей каждый разъ было отъ 300 до 400, а на бывшемъ 11 января, маскарадѣ, число посѣтителей превышало даже 400 человѣкъ.

Нынѣшніе здѣшніе маскарады чрезвычайно оживлены и веселы; танцуютъ въ костюмахъ разнохарактерные танцы и до поздней ночи веселятся. Аллегри тоже очень мило, и состоитъ, сколько мы замѣтили, изъ многихъ прелестныхъ и даже цѣнныхъ вещей.

Это оживленіе здѣшнихъ маскарадовъ—явленіе повидимому непереходное, не минутная только прихоть; общество, значитъ, вновь ощутило потребность веселиться, и какъ говоритъ Виленскій Полицейскій Листокъ: „это весьма знаменательный фактъ, указывающій на вѣяніе у насъ другаго духа; указывающій на готовность нашу предаться вновь нашимъ прежнимъ мирнымъ не только занятіямъ, но и увеселеніямъ.“

Товарищъ Е г о И м п е р а т о р с к а г о В ы с о ч е с т в а генералъ-фельдцейхмейстера, генералъ-лейтенантъ, генералъ-адъютантъ А. А. Баранцовъ и Оберъ-прокуроръ правительствующаго сvнода, свиты Е. И. В. генералъ-маіоръ А. П. Ахматовъ — пріѣхали въ Вильно.

Въ Московскихъ Вѣдомостяхъ напечатано:

Мы получили слѣдующее письмо, отъ 13-го января изъ Гродно:

„М. г. Въ послѣднихъ числахъ прошедшаго сентября мѣсяца, по уполномочію дворянъ Гродненской губерніи, имѣлъ я счастіе представить чрезъ господина главнаго начальника края ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ всеподданнѣйшее письмо, отъ имени дворянъ Гродненской губерніи, съ изъявленіемъ чувствъ вѣрноподданической преданности и просьбою о помилованіи.

„Въ недавнее время, въ иностранныхъ и нашихъ газетахъ, напечатаны адресы обывателей западныхъ губерній, а въ томъ числѣ и Гродненской, поступившіе будто въ польское народное правительство (Rząd Narodowy) съ изъясненіемъ, что всеподданнѣйшіе адресы, поданные ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ съ изъявленіемъ чувствъ вѣрноподданической преданности, вынуждены насиліемъ.

„Обстоятельство это заставляетъ меня, по желанію всего дворянства Гродненской губерніи, заявить что къ подписи и подачѣ упомянутаго всеподданнѣйшаго письма ни кѣмъ не былъ я понуждаемъ, но исполнилъ это по званію предводителя, вслѣдствіе данной мнѣ довѣренности по актамъ дворянъ, составленнымъ по сему предмету въ уѣздныхъ дворянскихъ собраніяхъ. Къ составленію этихъ актовъ, дворяне равномѣрно не были ни кѣмъ понуждаемы и желали только чистосердечно и искренно выразить предъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ вѣрноподданническія чувства свои и съ полнымъ сознаніемъ и убѣжденіемъ, отвергая всякую связь съ революціонною партіей, повергшею край въ бѣдственное положеніе, просить о помилованіи. Никто изъ дворянъ Гродненской губерніи никогда не подписывалъ адреса, полученнаго польскимъ народнымъ правительствомъ, и сочинители этого адреса, по несбыточнымъ мечтаніямъ, поставляя дворянъ въ двусмысленное передъ законнымъ правительствомъ положеніе, дѣйствуютъ ко вреду сего края, не помышляя ни о водвореніи спокойствія, ни о всемилостивѣйшемъ ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА помиловании.

„Имѣю честь просить васъ, милостивый государь, настоящее заявленіе мое напечатать въ издаваемой вами газетѣ.

„Гродненскій губернскій предводитель дворянства, дѣйствительный статскій совѣтникъ *Кржевицкій*“.

(Москов. Вѣд. N 15).

Справочная сложная цѣна на провіантъ, фуражъ и пр. по виленской губерніи.

	Р.	К.
Муки ржанной куль 9 п. вѣсу:		
съ кулемъ - - - -	6	24
безъ куля - - - -	5	88
Муки четверть 8 чет. мѣры:		
съ мѣшкомъ - - - -	5	27
безъ мѣшка - - - -	4	94
Муки четв. 7 пуд. 10 фунт. вѣсу		
безъ куля и мѣшка - - -	4	77
Ржи четв. 7 пуд. 20 фун. вѣсу:		
съ мѣшкомъ - - - -	4	73
безъ мѣшка - - - -	4	25
За перемолъ - - - - -	„	41
Крупъ четверть:		
Гречневыхъ съ мѣшкомъ - -	7	80
безъ мѣшка - -	7	43
Овсяныхъ съ мѣшкомъ - -	6	68
безъ мѣшка - -	6	38
Ячныхъ съ мѣшкомъ - -	6	55
безъ мѣшка - -	6	23
Четверть ячменя безъ мѣшка -	4	33
Четверть овса съ мѣшкомъ -	2	93
безъ мѣшка -	2	60
Сѣна пудъ - - - - -	„	31
Соломы пудъ ржанной - -	„	16
Соломы пудъ яровой - -	„	16
Горячаго вина обыкновеннаго ведро въ уѣздахъ. Оптомъ бочками не менѣе 40 ведръ въ бочкѣ - -	3	12
Горячаго вина обыкновеннаго ведро въ уѣздахъ. въ разницу въ шинкахъ - -	3	68
Горячаго вина обыкнованнаго ведро въ городахъ. Оптомъ бочками не менѣе 40 ведръ въ бочкѣ - -	3	5
Горячаго вина обыкнованнаго ведро въ городахъ. въ разницу въ шинкахъ - -	3	70
Пудъ мяса - - - - -	2	6
Рогожный куль - - - -	„	30
Холщевой четвертной мѣшокъ -	„	32
Плата за денную работу одному человѣку - - - -	„	33
Плата за денную работу одному человѣку съ лошадью -	„	89
Плата за денную работу одному человѣку съ парою воловъ -	„	95
Фунтъ соли крупной - -	„	2½
Фунтъ соли мелкой - -	„	2

Во вторникъ, 21-го числа, скончался въ Москвѣ военный генералъ-губернаторъ членъ государственнаго совѣта, генералъ-адъютантъ Павелъ Алексѣевичъ Тучковъ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

ОБЩЕЕ ОБОЗРѢНІЕ.

Въ минувшій понедѣльникъ, 20 января, (1 февраля) австро-прусскія войска переступили наконецъ шлезвигскую границу и вошли въ крѣпость Кронверкъ; датчане отступили, обмѣнявшись нѣсколькими выстрѣлами, впрочемъ безъ кровопролитія. Однакожъ того же числа ожидали столкновенія нѣмцевъ съ датчанами, и если вѣрить только отправленнымъ изъ Киля, Рендсбурга и Берлина телеграммамъ, дѣйствительно, 3 февраля послѣ обѣда, близъ шлезвигскихъ городовъ Козеля и Моссунде, произошло жаркое дѣло, длившееся три часа, въ которомъ всѣ роды оружія, преимущественно артиллерія, принимали участіе. Пруссаки мужественно отбросили датчанъ и захватили нѣсколькихъ въ плѣнъ; нѣмцевъ до ста человѣкъ выбыло изъ строя.

И такъ всѣмъ усиліямъ дипломатіи, какъ бы онѣ не были благотворны, не удалось укротить бурю; не смотря на постоянные отзывы обѣихъ великихъ германскихъ державъ, что онѣ не желаютъ вести войну, и что дѣло состоитъ только въ занятіи Шлезвига и принужденіи тѣмъ Даніи къ точному исполненію лондонскихъ трактатовъ. Да и въ засѣданіи австрійскаго рейхсрата, бывшемъ 28 января, правительственный коммиссаръ баронъ Билелебенъ объявилъ, что занятіе войскомъ Шлезвига не обнаруживаетъ еще, со стороны Австріи, желанія оторвать его отъ Даніи и уступить принцу Фридриху Аугустенбургскому, какъ о томъ союзный германскій сеймъ постановилъ значительнымъ большинствомъ голосовъ.

Нисколько не оспоривая всей важности этого прискорбнаго извѣстія, мы должны однако замѣтить, что для строгой ея оцѣнки слѣдуетъ еще ожидать болѣе точныхъ свѣдѣній. Такъ двѣ телеграммы: одна изъ Киля, другая изъ Рендсбурга, отправленная изъ Берлина, въ среду, 3 февраля, въ половинѣ десятаго часа по утру, противорѣчатъ кажется одна другой. Первая извѣщаетъ именно, что дѣло происходило по полудни и 3 часа длилось; между тѣмъ, по увѣренію второй телеграммы, уже въ половинѣ четвертагочаса по полудни плѣнные прибыли въ Рендсбургъ, въ городъ, довольно далеко отстоящій отъ мѣста сраженія. Для возможно лучшей оцѣнки извѣщеній, доставляемыхъ съ театра войны, на который устремлено нынѣ вниманіе всей Европы, слѣдуетъ даже, быть можетъ, подождать датскихъ бюллетеней. Теперь, когда уже раздался громъ пушекъ, почти не стоитъ уже упоминать о второстепенномъ извѣстіи, полученномъ нами изъ Берлина. Предъ вступленіемъ именно австро-прусскихъ войскъ въ Шлезвигъ, главнокомандующій ими, фельдмаршалъ Врангель, 30 января, въ субботу, письменно потребовалъ отъ командующаго датскими войсками, генералъ поручика фонъ Метца, вывести свои войска изъ Шлезвига. На что, по словамъ, Прусской газеты „Staatsanzeiger,“ генералъ фонъ Метца будтобы отвѣтилъ, что онъ за австропрусскими войсками, не можетъ признать права занимать часть датскаго королевства. И какъ сверхъ того, его правительствомъ даны ему приказанія, смыслъ которыхъ совершенно противорѣчитъ требованіямъ фельдмаршала Врангеля, то поэтому онъ готовъ оружіемъ отразить всякое насиліе.

Въ воззваніи главнокомандующаго австро-прусскими войсками къ жителямъ Шлезвига сказано, между прочимъ, слѣдующее:

„Мы сюда прибыли для оказанія защиты вашимъ правамъ. Такъ какъ управленіе герцогствомъ поручено будетъ австрійскимъ и прусскимъ гражданскимъ коммиссарамъ, то поэтому вы должны исполнять ихъ приказанія.“

Далѣе фельдмаршалъ совѣтуетъ жителямъ, ради собственнаго ихъ блага воздерживаться отъ всякихъ происковъ партій, такъ какъ онъ этого не допуститъ.

Таково-то было до прошлой среды положеніе дѣлъ въ герцогствахъ! Мы впрочемъ полагаемъ, что сраженіе, происходившее близъ Козеля и Мессунде, есть ни что иное, какъ только жертва, которая принесена для удовлетворенія требованіямъ чести датскаго оружія, и что войска Христіана IX отступятъ изъ Шлезвига, не оказывая за тѣмъ дальнѣйшаго сопротивленія. На этотъ возможный оборотъ вещей указываетъ полученное нами изъ Вѣны извѣстіе, коимъ опровергается слухъ объ отправленіи австрійскимъ правительствомъ на Эльбу 20,000 войска.

Представители Австріи и Пруссіи оставили уже Копенгагенъ.

Въ засѣданіяхъ французскаго законодательнаго корпуса, 26 и 27 января, когда при дальнѣйшемъ обсужденіи проекта адреса, очередь дошла до мексиканскаго вопроса, говорили: Герцогъ Морни, гг. Тверъ, Руэ, Беррье и Жюль Фавръ. Достойно вниманія заявленіе государственнаго министра Руэ, что императорское правительство не можетъ вступать въ какія либо сдѣлки съ Хуаресомъ, какъ съ врагомъ Франціи, ни съ генераломъ Альмонте, который вовсе не представитель своего народа, но что оно только съ эрцгерцогомъ Максиміліаномъ войдетъ въ соглашеніе, когда онъ всеобщей подачей голосовъ, будетъ избранъ правителемъ страны.

Пренія относительно проекта адреса кончились въ засѣданіи 29 января. Уже въ прошломъ номерѣ Вѣстника мы сообщали, что проектъ адреса былъ принятъ большинствомъ голосовъ. По извѣщенію телеграммы, отправленной изъ Парижа, въ понедѣльникъ, 1 февраля вечеромъ, депутаціей законодательнаго корпуса поднесенъ адресъ императору. Наполеонъ III, сказавъ депутаціи, что послѣднія пренія не были безполезны, присовокупилъ, что въ продолженіе 60 уже лѣтъ партіи пользуются словомъ с в о б о д а, съ цѣлію ниспровергнуть правительства; но что на будущее время этого быть не должно.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

POGLĄD OGÓLNY.

W przeszły poniedziałek dnia 20 stycznia (1 lutego), o godzinie pół do ośméj z rana, wojska austrjacko-pruskie przekroczyły granicę szlezwigską i weszły do twierdzy Kronwerk.

Duńczycy cofnęli się po wymianie kilku bezkrwawych strzałów. W tymże dniu oczekiwano jednak starcia się wojsk niemieckich z duńskiemi. Jeżeli wierzyć depeszom wysłanym z Kiel, Rendsburga i Berlina 3 lutego po południu, przyszło rzeczywiście między niemi do trzy-godzinnéj żwawéj bitwy w bliżkości miast szlezwigskich Cosel i Messunde, w któréj wzięły udział wojska wszelkiéj broni a mianowicie artylerja.

Prusacy dzielnie odepchnęli Duńczyków i zabrali im nieco jeńców; ze strony nacierających było około stu zabitych i rannych.

Tak więc dobroczynnym usiłowaniom dyplomacji niepowiodło się zakląć burzy, lubo rządy obu wielkich państw niemieckich powtarzają, że niechciałyby wojny, że chodzi im jedynie o osadzenie Szlezwigu i o zniewolenie Danji do sumiennego wykonania traktatów londyńskich. Jeszcze na posiedzeniu dnia 28 stycznia izby poselskiéj rady cesarstwa, baron Biegeleben kommisarz rządowy oświadczył, że Austrja w zbrojnem osadzeniu Szlezwigu niema bynajmniéj zamiaru oderwania tego kraju od korony duńskiéj i oddania go książęciu Frederykowi na Augustenburgu, jak to postanowił był uczynić, znaczną większością głosów, sejm związkowy niemiecki.

Nie zaprzeczając donìosłości smutnej nowiny, godzi się jednak powiedzieć, że należy jeszcze czekać na dokładniejsze szczegóły dla zdrowego jéj ocenienia. Przynajmniéj dwie depesze, jedna z Kiel a druga z Rendsburga, obie wysłane z Berlina we środę dnia 3 lutego o godzinie pół do dziesiątéj z rana, zdają się być z sobą w sprzeczności. Piérwsza donosi, że bitwa stoczoną została po południu i trwała 3 godziny; druga zapewnia, że jeńcy przybyli już o godzinie pół do czwartej do Rendsburga, miasta dość odległego od pola walki. Może nawet będzie rzeczą przyzwoitą czekać na biuletyny duńskie, dla większéj możliwości sprawdzenia i ocenienia doniesień nadsyłanych z widowni działań, na którą wytężony jest w téj chwili wzrok całéj Europy. W obec wiadomości, o któréj mówimy, niknie doniesienie podrzędne z Berlina o pismach zamienionych przed wtargnieniem do Szlezwigu, między głównodowodzącym wojsk austrjacko-pruskich i naczelnikiem siły zbrojnéj duńskiéj. Feldmarszałek Wrangel w przeszłą sobotę, dnia 30 stycznia, pisał do jenerał-porucznika duńskiego von-Meza z wezwaniem, aby wyprowadził wojska swoje ze Szlezwigu. Według U k a z i c i e l a r z ą d o w e g o p r u s k i e g o, jenerał von Meza miał odpowiedzieć, iż niemoże przyznać wojskom austrjacko-pruskim prawa, zajęcia części królestwa duńskiego. Nadto, otrzymał on od swojego rządu rozkazy wprost przeciwne duchowi upomnień objawionych przez feldmarszałka Wrangel, gotów więc jest wszelki gwałt orężem odpierać.

Głównodowodzący wojsk austrjacko-pruskich wydał odezwę do mieszkańców Szlezwigu, w któréj międzyinnemi mówi:

„Przybywamy osłonić naszą opieką wasze prawa. Zarząd księstwa powierzony zostanie kommissarzom cywilnym austrjackim i pruskim; powinniście zatém okazywać uległość ich poleceniom.“

Daléj feldmarszałek Wrangel radzi, aby ludność wstrzymała się dla własnego dobra, od wszelkiego wichrzenia stronnictw, którego główno dowodzący nie ścierpi. Taki jest stan rzeczy aż do przeszłéj środy w księstwach. Sądzimy, że bitwa stoczona w bliskości Cosel i Messunde była tylko ofiarą przyniesioną wymaganiom części oręża duńskiego i że wojska Chrystjana IX wycofają się bez dalszego oporu ze Szlezwigu. Skazówką tego obrotu rzeczy jest dla nas otrzymane z Wiednia zaprzeczenie pogłosce, według któréj, rząd austrjacki miał jeszcze wyprawić nad Elbę 20,000 wojska.

Posłowie austrjacki i pruski wyjechali już z Kopenhagi. We Francji, w dalszym ciągu roztrząsania projektu adresu, na posiedzeniach 26 i 27 stycznia, gdy przyszło z porządku do sprawy meksykańskiéj, książe de Morny, pp. Thiers, Rouher, Berryer, Juljusz Favre zabierali głosy. Ważnem było oświadczenie ministra stanu pana Rouher, że rząd cesarski nie może rokować z Juarezem, jest on bowiem nieprzyjacielem Francji; również nie może rokować z jenerałem Almonte, gdyż nie widzi w nim przedstawiciela narodu, tylko więc z jednym arcyksiążęciem Maksymiljanem wejdzie w układy, skoro w drodze powszechnego głosowania kraj wybierze go i postawi na czele swojego rządu.

Na posiedzeniu dnia 29 stycznia zamknięto rozprawy nad projektem adresu. Donieśliśmy już w przeszłym numerze Kurjera, jak znakomitą większością adres był zagłosowany.

Według depeszy wysłanéj z Paryża w poniedziałek 1 lutego wieczorem, deputacja izby prawodawczéj złożyła to pismo u stóp tronu. Napoleon III, odpowiedziawszy, że świeże rozprawy nie były bezowocnemi, wyraził: że stronnictwa od 60 lat używały słowa w o l n o ś ć, na obalenie rządów, ale tak nadal być niepowinno.

„Истинно плодотворный прогресъ, продолжалъ императоръ — пріобрѣтается однимъ только опытомъ, и систематическая и несправедливая оппозиція не ускоритъ хода его; только единство правительства съ большинствомъ способно это произвести. И такъ отъ единодушія и времени будемъ же ожидать возможныхъ усовершенствованій, и настоящее благо да не страдаетъ отъ надежды на мечтательную будущность".

Извѣстно что выходъ изъ палаты многихъ италіянскихъ представителей, принадлежащихъ къ партій дѣйствія, понудилъ правительство короля Виктора Эммануеля назначить новые выборы. Особеннаго вниманія достойны тутъ два обстоятельства: первое, что по отзывамъ туринскихѣ газетъ, изъ 18 избирательныхъ округовъ только въ одномъ выборы состоялись окончательно и второе, что при первомъ собираніи голосовъ, Гарибальди нигдѣ не получилъ рѣшительнаго большинства. Вообще же министры получили 2,378 голосовъ, оппозиція же получныя только 1784 голосовъ. Этому много способствовалъ циркуляръ министра внутреннихъ дѣлъ, г. Перуцци, въ коемъ онъ прямо объявилъ, что съ партіей дѣйствія не желаетъ имѣть ничего общаго. Такая искренность—плодъ истинно гражданскаго мужества, по справедливости достойна а удивленія.

Изъ Рима извѣщаютъ, отъ 30 января, что на основаніи свѣдѣній, доставленныхъ италіянскими должностными лицами, французской полиціей пойманъ атаманъ разбойниковъ, извѣстный Віола.

Въ Бельгіи, хотя критическое положеніе кабинета еще не миновало. настоящій кабинетъ остается кажется на нѣкоторое время въ прежнемъ его составѣ. Изъ Брюсселя, отъ вторника, 2 февраля пишутъ, что во вниманіе къ желанію короля, либеральные министры согласились остаться, и въ продолженіе двухъ недѣль созвать обѣ палаты для представленія бюджета и проэктовъ законовъ, чисто административныхъ. Намъ уже извѣстно, что король Леопольдъ поочередно обращался къ членамъ, имѣющимъ величайшее вліяніе на правую сторону парламента, а равно и къ лицамъ, которые хотя и не засѣдаютъ теперь ни въ одной изъ палатъ, но которые прежде были превосходными министрами. И хотя нынѣ оказалось, что эти королевскія дѣйствія не успѣли сформировать новый кабинетъ, однако весьма вѣроятно, что какъ только палаты приступятъ къ совѣщаніямъ, Гг. Рожье и Фреръ-обавъ представятъ объясненіе происходившему и сообщать причины, обыкновеннаго ли порядка, общаго ли благоденствія страны, которыя побудили ихъ согласиться на желаніе его величества остаться у кормила правленія до времени, которое они вѣроятно сами назначатъ.

Изъ Мадрита пишутъ, отъ 26 января, что оппозиція не оставила намѣренія выступить противъ министровъ: но, по рыцарекому чувству, столь свойственному испанскому народу, приведеніе сего въ исполненіе отсрочила до разрѣшенія отъ бремени королевы. Болѣе же нетерпѣливые члены палаты, вслѣдствіе спора, возникшаго по поводу одного обстоятельства, касающагося до очереднаго порядка, большинствомъ 46 голосовъ противъ 1 постановили сдѣлать выговоръ президенту палаты; и хотя, собственно говоря, этого нельзя еще назвать сопротивленіемъ правительству, однако дѣйствіе это произвело сильное впечатлѣніе въ парламентѣ.

По словамъ мадритской телеграммы, отъ 28 января, испанское правительство готовится отправить свѣжія войска въ Санъ-Доминго.

Въ Португаліи, оставленіемъ министромъ внутреннихъ дѣлъ г. Браамкампомъ своего поста, въ кабинетѣ вновь произошли перемѣны. Президентъ совѣта князь Луле завѣдываніе общественными работами и промышленностію уступилъ г. д'Абрэ-э-Суза; самъ же принялъ на себя управленіе внутренними дѣлами, оставаясь по прежнему министромъ и иностранныхъ дѣлъ.

Въ Мониторѣ напечатано, полученное имъ изъ Нью-Іорка извѣстіе, что республиканскій съѣздъ въ Нью-Гемпширѣ оффиціяльно провозгласилъ Авраама Линкольна кандидатомъ названіе президента Соединенныхъ штатовъ, на слѣдующее трехлѣтіе. Точно также поступили и пенсильванскіе республиканскіе члены. Чрезвычайный авторитетъ, которымъ этотъ великій государственный человѣкъ пользуется, ручается за одержаніе имъ рѣшительной побѣды на имѣющихъ вскоря послѣдовать выборахъ. Приверженцы же рабовладѣльчества никакими средствами не пренебрегаютъ для воспрепятствованія ему долѣе занимать этотъ важнѣйшій постъ. Употребляемыя ими для этого средства не хороши; такъ они, напримѣръ, предложили между прочимъ союзному конгрессу, чтобы жалованье войску было уплачиваемо золотомъ, надѣясь надѣлать чрезъ то хлопотъ правительству, а между тѣмъ склонить на свою сторону вотирующихъ солдатъ и тѣмъ увеличить число приверженцевъ рабовладѣльчества.

Генералъ Макъ-Клелланъ явно выступилъ претендентомъ на президентскую должность. Въ отчетѣ о своихъ военныхъ дѣйствіяхъ онъ старался доказать, что испытанныя имъ бѣдствія, которыя онъ самъ же предсказалъ, слѣдуетъ приписать недостаткамъ военнаго управленія въ Вашингтонѣ; но; по приказанію президента Линкольна, заготовывается отвѣтъ, который направленые генераломъ Макъ-Клелланомъ громы можно обратить противъ него самаго.

Мариландскій законодательный корпусъ провозгласилъ Авраама Линкольна кандидатомъ въ президенты.

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКІЯ ДЕПЕШИ.

ЛОНДОНЪ, 18-го (30-го) января. Извѣстія изъ Нью-Іорка, отъ 9-го (21-го) числа, сообщаютъ о слухахъ, что сепаратистскій генералъ Лонгстритъ, подкрѣпленный двумя дивизіями арміи Ли, идетъ на Ноксвиль.

Распубликована дипломатическая переписка федеральнаго кабинета. Г. Сьюардъ пишетъ г. Дайтону, въ Парижъ, что Соединенные Штаты не имѣютъ ни права, ни намѣренія вмѣшаться силой въ дѣла Мексики. Въ одной депешѣ, адрессованной къ г. Адамсу въ Лондонъ, г. Сьюардъ объявилъ, что союзное правительство слагаетъ, по прежнему, на Англію отвѣтственность въ поврежденіяхъ, причиненныхъ „Алабамѣ".

КИЛЬ, 18-го (30-го) января. Датчане воздвигаютъ окопы близь Эккернферде; датскіе корабли стоятъ въ портѣ этого города.

Въ отсутствіе принца Фридриха, депутація гольштинскихъ наставниковъ вручила его министру, г. Франке, адресеъ, подписанный 180 наставниками. Въ тоже время она порѣшила отправить воззваніе ко всѣмъ германскимъ наставникамъ, въ пользу герцогствъ.

—19-го (31-го) января. Сегодня по полудни, принцъ Фридрихъ возвратился въ нашъ городъ.

По отданному сегодня приказу, австро-прусская арміи носить названіе *арміи для Шлезвигъ-Голштиніи*.

Наслѣдный принцъ прусскій прибылъ сегодня въ Нортофъ съ нѣсколькими адъютантами.

РЕНДСБУРГЪ, 19-го (31-го) января. Здѣсь сильный морозъ. Австрійскіе аванпосты находятся въ трехъ или четырехъ часахъ отъ Рендобурга; они сегодня и вчера дѣлали рекогносцировки, въ направленіи къ Кронверку. Сегодня, по полудни, 3 баталіона саксонской пѣхоты и 1-я саксонская батарея вступили въ городъ. Фельдмаршалъ Врангель прибылъ въ частной каретѣ, и оставался только часъ. Главная квартира подвинута изъ Бордегольма въ Эмдендорфъ.

Австрійскій фельдмаршалъ-лейтенантъ баронъ Габленцъ прибылъ сюда съ вечернимъ поѣздомъ. Въ Кронверкѣ оставлены еще 25 датскихъ пѣхотныхъ солдатъ и столько же конныхъ.

ГАМБУРГЪ, 19-го (31-го) января. По извѣстіямъ изъ Гамбурга, принцъ Фридрихъ гессенскій отправился сегодня, съ супругой, въ Швейцарію.

КОПЕНГАГЕНЪ, 19-го (31-го) января. Фолькстингъ утвердилъ вчера проектъ адресса. Король, вѣроятно, въ скоромъ времени отправится въ армію.

БУХАРЕСТЪ, 18-го (30-го) января. Въ кабинетѣ существуютъ несогласія и ходитъ слухъ, что президентъ совѣта подалъ въ отставку.

КИЛЬ, 20-го января (1-го февраля). Войскамъ была сдѣлана тревога въ пять часовъ, а въ семь они перешли границу Шлезвига. Главная квартира въ Готторпѣ.

РЕНДСБУРГЪ, 20-го января (1-го февраля). Передовыя австрійскія войска подступаютъ въ эту минуту къ Кронверку, который еще занятъ, но вѣроятно будетъ очищенъ. Австрійскій корпусъ, вслѣдствіе даннаго фельдмаршаломъ Врангелемъ фельдмаршалу-лейтенанту барону Габленцу предписанія двинуться, переправляется сегодня чрезъ Эйдеръ.

ГАМБУРГЪ, 20-го января (1-го февраля). Пять градусовъ холода. Вѣроятно проволоки датской телеграфической линіи перѣрезаны въ Рендсбургѣ.

РЕНДСБУРГЪ, 20-го января (1 февраля). Сегодня, въ семъ часовъ съ половиною, австрійскіе короля бельгійскаго (N 7) и принца гессенскаго (N 46) полки вступили, чрезъ мостъ желѣзной дороги, въ Кронверкъ. Датчане отступили послѣ нѣсколькихъ выстрѣловъ: раненыхъ не было. Переправою войскъ на противуположный берегъ Эйдера управлялъ баронъ Габленцъ. Въ настоящую минуту всѣ войска подвигаются впередъ чрезъ очищенный Кронверкъ, чрезъ который генералъ Врангель и прусскіе принцы уже прослѣдовали. Сегодня ожидаютъ сраженія. Погода стоитъ очень хороша.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ.

ЛИТЕРАТУРНОЕ ОБОЗРѢНІЕ.

(Продолженіе см. N. 8.)

Въ теоріи г. Матье есть одинъ пунктъ, который можетъ подать поводъ въ возраженіямъ въ его пользу — это предполагаемые имъ атмосферическіе приливы и отливы. Могутъ возвразить: возможно ли чтобъ совокупное дѣйствіе солнца и луны, подымающее періодически волны океана, не оказывало никакого вліянія на значительно легчайшія массы воздуха и облаковъ? Почему то, что не подлежитъ сомнѣнію для морскихъ приливовъ, будетъ несправедливымъ относительно приливовъ атмосферическихъ? Отвѣтъ на эти возраженія весьма простъ. Подобно тому, какъ морскіе приливы и отливы не образуютъ морскихъ теченій, точно такъ же и атмосферическіе приливы и отливы не образуютъ вѣтровъ. Мы встрѣчаемъ почти во всемъ аналогію между обоими океанами, покрывающими землю, однимъ водянымъ— подъ нами, другимъ газообразнымъ— надъ нами, который отличается отъ перваго лишь большей легкостью жидкости. Дождь составляетъ для одного то же, что испареніе для другаго. Вѣтры вполнѣ соотвѣтствуютъ морскимъ теченіямъ. На глубинѣ моря царствуетъ тотъ же безусловный покой, который долженъ быть въ самыхъ верхнихъ слояхъ нашей атмосферы, такъ что, кажется, оба элемента, воздухъ и вода, соприкасающіеся почти на всей поверхности нашей планеты, могутъ быть взволнованы только взаимными реакціями. Область, обитаемая человѣкомъ на земномъ шарѣ, есть въ то же время область бурь, и потому поэтическое представленіе о горнихъ пространствахъ и преисподнихъ земли, какъ о мѣстахъ вѣчнаго покоя, не лишено истины.

Всѣ метеорологическіе феномены совершаются между небомъ и землею, въ досягаемыхъ для насъ областяхъ земной поверхности; здѣсь же мы должны искать какъ причинъ, такъ и законовъ, управляющихъ этими феноменами. Главнымъ двигателемъ въ этой безпрестанной борьбѣ воздуха и воды является солнце. Солнце, подобно насосу, выкачиваетъ воды моря для образованія облаковъ и расходуетъ ежедневно на эту работу силу, которая можетъ быть выражена многими сотнями милліоновъ лошадиныхъ силъ. Солнце, образующее облака, образуетъ также и вѣтры, такъ-какъ оно неодинаково нагрѣваетъ различныя стороны земной поверхности; затѣмъ оно же предоставляетъ облака теченію вѣтровъ. Здѣсь начинается дѣйствіе вращанія земли, которое отклоняетъ вѣтры съ ихъ первоначальнаго направленія; еслибы обѣ эти причины, солнце и вращаніе земли, дѣйствовали только однѣ, метеорологическія явленія были бы просты и однообразны. Мы замѣтили бы тогда на всей поверхности земли ту же правильность движеній, какую видимъ въ регулярномъ теченіи каждымъ лѣтомъ пассатныхъ вѣтровъ и муссоновъ надъ большими плоскими поверхностями океана. Не то мы замѣчаемъ въ движеніи вѣтровъ надъ земной поверхностью. Однѣ цѣпи горъ уже значительно измѣняютъ направленіе вѣтровъ и теченіе облаковъ; кромѣ того, какъ на поверхности континентовъ такъ и морей, эти метеоры встрѣчаютъ почти безчисленное число другихъ причинъ, нарушающихъ ихъ первоначальное направленіе— причинъ, измѣняющихся для каждой данной мѣстности, измѣняющихся часто съ одного года на другой. Громадныя площади льдовъ при обоихъ полюсахъ, стремящіяся мало по малу къ областямъ теплыхъ водъ экватора, по направленію морскихъ теченій, охлаждаютъ болѣе или менѣе, смотря по своему относительному протяженію, западные вѣтры, дующіе на нашъ континентъ со стороны Америки. Тѣ же вѣтры нагреваются G u l f - s t r e a m'омъ, потокомъ теплой воды, то поднимающимся, годами, по направленію къ сѣверу, то идущимъ на югъ. Наконецъ, тѣ же самыя облака, смотря по тому, болѣе или менѣе они сгущены, отнимаютъ или сообщаютъ землѣ солнечную теплоту, останавливаютъ или замедляютъ испареніе водъ. Осушеніе озера, вырубка лѣса достаточны, чтобъ измѣнить климатъ мѣстности, то-есть господствующую въ ней среднюю температуру и въ то же время количество падающаго въ ней дождя, направленіе и силу дующихъ вѣтровъ. Въ послѣднее время появилось мнѣніе, что даже пушечные выстрѣлы,

„Postęp prawdziwie płodny—mówił daléj cesarz—jest owocem doświadczenia; biegu jego nie przyśpieszą systematyczne i niesprawiedliwe oppozycje; tylko jedność między rządem i większością, zdolna jest to sprawić. Oczekujmy więc od zgody i od czasu ulepszeń możliwych; niech nadzieja urojonéj lepszości nie psuje szczęścia obecnego."

Wiadomo, że w skutek wyjścia z izby znacznéj liczby posłów włoskich, należących do stronnictwa działania, rząd króla Wiktora Emmanuela musiał nakazać nowe wybory.

Dwa szczegóły słusznie zwrócić powinny uwagę z tego powodu: n a j p r z ó d, że w 18 obwodach wyborczych, o których wypadku doniosły dzienniki turyńskie, jeden tylko wybór ostateczny miał miejsce. P o w t ó r e, że Garibaldi nigdzie, w piérwszem głosowaniu, nie otrzymał stanowczéj większości. W ogóle ministrowie otrzymali 2,378, oppozycja zaś tylko 1,748 głosów. Przyczynił się do tego głównie okolnik ministra spraw wewnętrznych pana Peruzzi, w którym jasno wypowiedział, że niechce mieć nic wspólnego ze stronnictwem działania. Ta otwartość, owoc prawdziwie obywatelskiéj odwagi, sprawiedliwie zasługuje na uwielbienie.

Z Rzymu donoszą z dnia 30 stycznia, że w skutek dostarczonych doniesień przez władze włoskie, policja francuska schwytała herszta zbójców znanego Viola.

W Belgji, chociaż przesilenie gabinetowe jeszcze nie nastąpiło, zdaje się atoli być do niejakiego czasu odroczone. Piszą z Brukselli, w przeszły wtorek dnia 1 lutego, że ministrowie wyzwoleni, szanując żądanie królewskie, zgodzili się pozostać na urzędach i zwołać, w przeciągu dwóch tygodni, obie izby dla przedstawienia im budżetu i projektów do praw czysto administracyjnych.

Wiémy już, że król Leopold wzywał po kolei członków, posiadających najwięcéj wpływu na prawą stronę parlamentu, tudzież mężów, acz nie zasiadających teraz w żadnéj z dwóch izb, ale którzy już dawniéj zaszczytnie zajmowali posady ministrów. Dziś okazało się wprawdzie, że te kroki królewskie nie doprowadziły do utworzenia nowego gabinetu, wszakże jest wielkie podobieństwo do prawdy, że skoro izby przystąpią znowu do obrad, pp. Rogier i Frère-Obave przedstawią wyjaśnienie tego co zaszło, i przełożą pobudki porządku pospolitego, ogólnego dobra kraju, które ich skłoniły do woli najjaśniejszego pana i pozostania u steru rządu, do czasu, który zapewne sami oznaczą.

Z Madrytu donoszą, z dnia 26 stycznia, że oppozycja nie zaniechała zamiaru wystąpienia przeciw ministrom, ale w uczuciu rycerskości właściwéj narodowi hiszpańskiemu, odłożyła wykonanie tego, do czasu zlężenia królowéj. Niecierpliwsi wszakże członkowie izby, z powodu sporu w pewnym szczególe tyczącym się porządku dziennego, większością 46 głosów przeciw 1, przeprowadzili uchwałę nagany przeciw prezesowi izby. Nie jest to właściwie mówiąc, opór rządowi, lecz krok ten wywołał żywe wrażenie w parlamencie.

Podług depeszy madrydskiéj z dnia 28 stycznia, rząd hiszpański pracuje nad wyprawieniem świeżych wojsk do San-Domingo.

W Portugalji, złożenie urzędu przez ministra spraw wewnętrznych pa Braamcamp, gabinet lizboński uległ nowéj zmianie. Książę de Loulé, prezes rady, ustąpił posadę swoję robót publicznych i przemysłu panu d'Abreu-e-Sousa, sam zaś objął kierunek spraw wewnętrznych, zachowując przy tem ministerstwo spraw zagranicznych.

M o n i t o r p o w s z e c h n y podaje wiadomość otrzymaną z New-Yorku, że zjazd republikancki w New-Hampshire ogłosił urzędowie kandydaturę, na następne trzy lata do urzędu prezydenta Stanów Zjednoczonych, w osobie Abrahama Lincoln.

Podobnież postąpili i członkowie republikańccy pensylwańscy. Niezmierna wziętość, któréj ten wielki mąż stanu używa, zapewnia mu stanowcze zwycięztwo na blisko rozpocząć się mających wyborach. Przeciwni mu zwolennicy gminowładztwa, niezaniedbują żadnych środków, aby go nie dopuścić do dłuższego piastowania téj najwyższéj dostojności. Używane przez nich środki są mniéj godziwe, tak na przykład, między innemi, wnieśli przełożenie na kongres związkowy, aby żołd wojsku dotąd był wypłacany złotem, spodziewając się, że w ten sposób rząd nabawią kłopotu, i zjednają sobie przychylność głosujących żołnierzy, oraz pomnożą liczbę stronników gminowładnych.

Jenerał Mac-Clellan, jawnie wystąpił jako kandydat do prezydencji. W ogłoszoném sprawozdaniu o wojennych swoich działaniach, usiłuje dowieść, że doznane przezeń klęski, które sam przepowiedział, były skutkiem wadliwego zarządu wojny w Waszyngtonie; lecz prezydent Lincoln rozkazał przygotować odpowiedź, która wymierzone przez jenerała Mac-Clellan groty, może na oskarżyciela zwrócić.

Ciało prawodawcze marylandzkie, ogłosiło Abrahama Lincoln za swego kandydata do prezydenctwa.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

LONDYN, sóbota 30 stycznia wieczorem. Wiadomości z New-Yorku z dnia 21 donoszą, że jenerał oderwańców Longstreet, zasilony przez dwie dywizje wojska jenerała Lee, ciągnie na Knoxville.

Ogłoszono korespondencję dyplomatyczną gabinetu związkowego. Pan Seward pisze do p. Dayton w Paryżu, że Stany Zjednoczone nie mają ani prawa, ani zamiaru, zbrojnego wdawania się w sprawy meksykańskie.

W depeszy pisanéj do p. Adams, w Londynie, p. Seward oświadcza, że rząd związkowy trwa w przekonaniu, iż Anglja jest odpowiedzialną za szkody wyrządzone parostatkowi A l a b a m a.

KIEL, sóbota 30 stycznia wieczorem. Duńczycy sypią okopy niedaleko Eckernfoerde; okręta duńskie stoją w porcie tego miasta.

KIEL, sóbota 30 stycznia wieczorem. Podczas nieobecności książęcia Frederyka, deputacja nauczycieli wiejskich holsztyńskich, wręczyła ministrowi jego, panu Franke, adres podpisany przez 180 nauczycieli. Spółcześnie taż deputacja uchwaliła wysłać odezwę do wszystkich nauczycieli wiejskich w Niemczech, aby na rzecz księstw działali.

KIEL, niedziela 31 stycznia wieczorem. Książę Frederyk wrócił dziś po południu do naszego miasta.

KIEL, niedziela 31 stycznia. Według rozkazu dziennego ogłoszonego dzisiaj, wojsko austrjacko-pruskie nosi nazwę wojska dla S z l e z w i g u i H o l s z t y n u.

Książę następca pruski, przybył dziś do Nortorf z kilku adjutantami.

RENDSBURG, niedziela 31 stycznia w południe. Mocno marźnie. Przednie czaty austrjackie stoją o trzy lub cztery godziny drugi od Rendsburga; wczoraj i dziś pomknęły zwiady swoje ku Kronwerkowi.

Dziś po południu, trzeci bataljon piechoty saskiéj i pierwsza baterja saska z sześciu dział, weszły do miasta. Feldmarszałek Wrangel przybył w powozie prywatnym i godzinę tylko tu zabawił. Główna kwatera pomknęła się naprzód z Bordeholm do Emdendorf.

RENDSBURG, niedziela 31-go stycznia wieczorem. Feldmarszałek-porucznik austrjacki baron Gablenz przybył tu pociągiem wieczornym. W Kronwerku pozostało jeszcze 25 żołnierzy piechotnych i tyluż jezdnych duńskich.

HAMBURG, niedziela 31 stycznia. Donoszą z Hamburga, że książę Frederyk heski wyjechał z małżonką swoją do Szwajcarji.

KOPENHAGA, niedziela 31 stycznia. Izba poselska (f o l k s t h i n g) zagłosowała wczoraj projekt adresu. Jest rzeczą prawdopodobną, że król wkrótce wyjedzie do obozu.

BUKAREST, sóbota 30 stycznia. W gabinecie zaszła niezgoda i rozbiegła się wieść, że prezes rady podał prośbę o uwolnienie od urzędu.

KIEL, poniedziałek 1 lutego. O godzinie 5 zrana, uderzono na trwogę, a o 7 wojsko przeszło granicę szlezwigską. Główna kwatera znajduje się w Gottorp.

RENDSBURG, poniedziałek 1 lutego zrana. Czoło kolumn austrjackich przybywa w téj chwili pod Kronwerk, dotąd jeszcze zajęty, ale który prawdopodobnie zostanie opuszczony. Korpus wojska austrjackiego przeprawia się dziś przez rzekę Eider, w skutek rozkazu danego przez feldmarszałka Wrangel, feldmarszałkowi-porucznikowi baronowi Gablenz, aby wystąpił w pochód.

HAMBURG, poniedziałek 1 lutego zrana. Jest pięć stopni mrozu. Według wszelkiego podobieństwa do prawdy, przecięto dróty linji telegraficznéj duńskiéj w Rendsburgu.

RENDSBURG, poniedziałek 1 lutego. Dziś zrana o godzinie pół do ośméj półki austrjackie k r ó l a B e l g ó w (numer 7) i k s i ą ż ę c i a h e s k i e g o (numer 46) weszły do Kronwerku przez most drogi żelaznéj. Duńczycy po wymienieniu kilku strzałów ruszniczych cofnęli się; nikogo nie raniono. Baron Gablenz kierował przeprawą wojsk na drugi brzeg rzeki Eider. Teraz odbywa się pochód ogólny naprzód przez opuszczony Kronwerk, przez który feldmarszałek Wrangel i książęta pruscy już przejechali. Oczekują w dniu dzisiejszym utarczki; pogoda jest bardzo piękna.

DZIAŁ LITERACKI.

KRONIKA LITERACKA.

(Dalszy ciąg, ob. N. 8).

W teorji pana Mathieu jest jeden punkt, który nastręcza rozmaite zarzuty na korzyść jego a mianowicie przypływy i odpływy powietrzne, których istnienie przypuszcza. Można zarzucić: czy podobna, ażeby zbiorowe działanie słońca i księżyca, podnoszące perjodycznie fale oceanu, nie wywierało wpływu na znacznie lżejsze massy powietrza i obłoków? Dla czego to, co nie ulega wątpliwości w przypływach morskich, miałoby być fałszem względem przypływów atmosferycznych? Odpowiedź na te zarzuty jest nadzwyczaj łatwa. Podobnie jak przypływy i odpływy morskie nie tworzą prądów morskich, tak też przypływy i odpływy powietrzne nie tworzą wiatrów. Znajdujemy prawie we wszystkiem podobieństwo między obu oceanami pokrywającemi ziemię, jednym wodnym, pod nami—drugim powietrznym nad nami, który od pierwszego różni się tylko większą lekkością płynów. Deszcz jest tém samém dla morza, czém para dla powietrza. Wiatry odpowiadają zupełnie prądom morskim. W głębokościach morza panuje takiż sam bezwarunkowy spokój, jaki powinien być w najwyższych warstwach naszéj atmosfery, tak, iż zdaje się, że dwa żywioły, powietrze i woda, stykające się wzajemnie prawie na całéj powierzchni naszéj planety, mogą być wzburzone tylko przez wzajemne oddziaływanie. Obszar, na którym zamieszkał rodzaj ludzki na kuli ziemskiéj, jest zarazem obszarem burz, i dla tego poetyczne podanie o górnych przestrzeniach i podziemiach, jako miejscach spokoju wiecznego, nosi na sobie pewne piętno prawdy.

Wszystkie zjawiska meteorologiczne odbywają się między niebem i ziemią, w dostępnych dla nas przestworach powierzchni ziemskiéj, tam też powinniśmy szukać praw i sprężyn kierujących niemi. Główną dźwignią w téj ciągłéj walce powietrza i wody jest słońce. Słońce jak pompa wyciąga wodę morską dla utworzenia obłoków i zużywa w téj robocie siłę wyrównającą sile kilku set miljonów koni. Słońce, które tworzy obłoki, sprowadza też i wiatry, ponieważ niejednostajnie ogrzewa rozmaite strony powierzchni ziemi, ono też pozostawia obłoki sprzecznym nieraz prądom wiatrów. Tutaj zaczyna się działanie obrótu ziemi, który spycha wiatry z ich pierwotnego kierunku. Gdyby te obie przyczyny, słońce i obrót ziemi, działały jedne tylko wyłącznie, zjawiska meteorologiczne byłyby proste i jednostajne. Postrzeglibyśmy wówczas na całéj powierzchni ziemi taką prawidłowość ruchów, jaką widzimy każdego lata w prawidłowych prądach statecznych (passatowych) wiatrów i mussonów, wiejących po nad wielkimi płaszczyznami oceanu. Zupełnie się innym przedstawia nam prąd wiatru nad powierzchnią ziemi. Łańcuchy gór znacznie już zmieniają kierunek wiatrów i bieg obłoków; oprócz tego na powierzchni lądów również jak i mórz, te powietrzne zjawiska natrafiają na niezliczone mnóstwo przyczyn, naruszających ich pierwotny kierunek—przyczyn, zupełnie innych w każdéj prawie miejscowości i zmieniających się często z jednego roku na drugi. Ogromne ścięte lodem płaszczyzny, przy obu biegunach, dążące powoli do stref wód ciepłych równika, w kierunku prądów morskich, ochładzają mniéj lub więcéj, stosownie do swéj względnéj rozległości, wiatry zachodnie wiejące na ląd nasz od strony Ameryki. Też same wiatry ogrzewa Prąd Zatokowy (Gulf-stream) potok ciepłéj wody, to podnoszący się, w ciągu lat w kierunku północnym, to zmierzający ku południowi. W końcu te same obłoki, stosownie do tego czy są mniéj lub więcéj zgęszczone, odbierają lub udzielają ziemi ciepło słoneczne, wstrzymują lub zwalniają parowanie wód. Osuszenie jeziora, wycięcie lasu, jest dostatecznem, ażeby zmienić klimat miejscowości, to jest panującą tam temperaturę średnią, a razem ilość padającego w niéj deszczu, kierunek i siłę wiejących wiatrów. W ostatnich czasach zro-

могущественно сотрясающіе окружающій воздухъ, по однимъ разгоняютъ, по другимъ скопляютъ облака и вызываютъ грозы. Вотъ и еще новая помѣха предсказаніямъ метеорологовъ. Разумѣется, человѣчество только выиграетъ, если кромѣ англійскаго общества друзей мира еще и метеорологи явятся заклятыми врагами ex-professo всякихъ великихъ баталій, но метеорологія-то собсвенно отъ этого нисколько не легче. Все дѣйствуетъ, какъ видимъ, на атмосферу, точно такъ же, какъ и атмосфера дѣйствуетъ въ свою очередь на все; по своей подвижности она совершенно справедливо можетъ быть сравнена съ морской волною. Нѣтъ болѣе сложной задачи, какъ предвидѣть всѣ движенія такой волны. Если мы пренебрежемъ даже случайными нарушеніями движенія атмосферы, производимыми человѣкомъ, то все же умъ человѣческій не въ состояніи охватить разомъ всѣ причины и ихъ вліянія, предвидѣть всѣ послѣдствія отъ ихъ взаимодѣйствія въ атмосферическихъ явленіяхъ. Ограниченность нашихъ средствъ для предсказаній обнаруживается весьма явственно, почти во всѣхъ областяхъ естествознанія. Солнечная система, какъ извѣстно, состоитъ всего изъ дюжины большихъ массъ, изолированныхъ другъ отъ друга; массы эти производятъ одна на другую взаимное вліяніе, которое слѣдуетъ весьма простому закону, но тѣмъ не менѣе со времени Ньютона, открывшаго законъ всеобщаго тяготѣнія, въ теченіе полутораста лѣтъ, астрономы до сихъ поръ не успѣли намъ объяснить всѣхъ движеній этихъ массъ, ни оцѣнить надлежащимъ образомъ ихъ взаимныхъ вліяній. Совершенно справедливо замѣчаніе, что случай не можетъ играть въ атмосферическихъ феноменахъ, какъ и во всѣхъ другихъ, никакой роли, каждая капля воды, падающая съ облаковъ, повинуется непреложнымъ законамъ природы; но эти законы, во всемъ ихъ объемѣ, остаются для насъ пока книгой за семью печатями.

(*Продолженіе впредь*).

ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ.

Содержаніе. Объ употребленіи хлорной извести противъ червей и насѣкомыхъ.— Жатвенная машина Горнсби.— Сѣноворошильныя вилы.— Изслѣдованія Барраля относительно вліянія навоза на качество хлѣбныхъ зернъ и заключающихся въ нихъ питательныхъ веществъ.

Въ Французскомъ журналѣ „Science pour tous“ находимъ статью объ употребленіи хлорной извести противъ червей и насѣкомыхъ. Изъ нея видно, что опрыскиваніе растеній растворомъ хлорной извести составляетъ превосходное средство для истребленія насѣкомыхъ, и далѣе что порошокъ хлорной извести, смѣшанный съ жиромъ и намазанный на паклю, умерщвляетъ при обвязываніи послѣднею древесныхъ стволовъ въ короткое время всѣхъ вредныхъ гусеницъ и насѣкомыхъ дѣйствіемъ мало по малу отдѣляющагося изъ мази хлора. Противъ лиственныхъ вшей, появляющихся весною и раннимъ лѣтомъ, съ начала мая до половины іюня, на свѣжихъ отпрыскахъ плодовыхъ деревьевъ и кустарниковъ, въ такомъ вредномъ количествѣ, что у послѣднихъ свертываются кончики вѣтвей и увядаютъ листья, растворъ хлорной извести оказывается еще болѣе дѣйствительнымъ, чѣмъ табачный отваръ, составляющій, какъ извѣсно, превосходное средство для умерщвленія всякаго рода насѣкомыхъ. Насколько хлорно-известковая жидкость сама можетъ повредить нѣжнымъ побѣгамъ и листьямъ растеній,— въ этомъ можно бы было легко убѣдиться посредствомъ предварительнаго опыта, произведеннаго надъ какимъ нибудь деревцомъ или кустарникомъ. Во всякомъ случаѣ, слабо развивающійся хлоръ долженъ дѣйствовать на растительныя ткани съ меньшею силою, нежели на внутренніе органы червей, гусеницъ, личинокъ и насѣкомыхъ, въ которые онъ проникаетъ сквозь поры кожи и дыхательныя отверзстія, и потому можетъ умерщвлять животныхъ даже при малыхъ количествахъ. Также мало могутъ вредить цвѣтамъ и нѣжнымъ плодовымъ завязямъ деревьевъ и кустарниковъ отдѣляющіеся изъ сухихъ хлорно-известковыхъ колецъ вокругъ ствловъ хлорныя испаренія, тогда какъ дѣйствія ихъ вполнѣ достаточно для умерщвленія гусеницъ, лиственныхъ вшей, вредныхъ жуковъ и т. д. въ кроняхъ деревьевъ. Означенныя кольца или обвертки должны быть, разумѣется, устроиваемы непосредственно подъ самою короною ихъ на отдѣльныхъ толстыхъ вѣтвяхъ внутри ея. Опыты этого рода, произведенные во Франціи, увѣнчались чрезвычайнымъ успѣхомъ, а потому нельзя не пожелать, чтобы и наши хозяева испытали употребленіе упомянутаго средства, хотя въ маломъ видѣ, напримѣръ, въ садахъ на особенно защищенныхъ деревьяхъ.

Истребленіе земляныхъ червей, столь вредныхъ для растительности, всего лучше производить предъ посѣвомъ, до или послѣ обработки почвы. Положенныя въ нее сѣмена не пострадаютъ тогда отъ хлора, между тѣмъ какъ уже взошедшія молодыя растеньица легко могутъ потерпѣть вредъ отъ дѣйствія хлорной извести. Растворъ послѣдней, впрочемъ, оченъ скоро осредняется въ почвѣ, такъ какъ хлоръ вскорѣ соединяется съ известью и другими щелочными землями въ хлористый кальцій, магній и т. д., растворъ которыхъ сырой почвѣ скорѣе полезенъ, чѣмъ вреденъ; въ удобренной, содержащей амміакъ почвѣ, онъ превращаетъ летучія соединенія послѣдняго въ нелетучій нашатырь, служащій впослѣдствіи пищею для растеній.

Англійскій заводчикъ Горнсби, извѣстный до сихъ поръ производствомъ отличныхъ локомобилей, молотилокъ и плуговъ, сталъ изготовлять въ настоящее время разнаго рода косильныя и жатвенныя машины. Устройство жнеи Горнсби; подобно устройству вообще жатвенныхъ машинъ, а для складыванія срѣзаннаго хлѣба въ бокъ въ видѣ безконечнаго ряда, укрѣплены на платформѣ движущіеся безконечные ремни съ вертикальными граблями. Машина эта, двухконная, вѣситъ отъ 24 до 27 пудовъ и стоитъ 23 фунт. стерл. на мѣстѣ.

Ни при одной изъ сельско-хозяйственныхъ работъ успѣхъ не зависитъ въ такой степени отъ хорошей или неблагопріятной погоды, какъ при уборкѣ сѣна. Раскидываніе и переворачиваніе скошенной травы, равно какъ и послѣдующее сметываніе въ копенки соединено съ большою тратою времени и требуетъ на сколько нибудь значительныхъ пространствахъ большаго числа рабочихъ рукъ.

Раціональные хозяева, владѣющіе обширными лугами, давно уже ввели у себя конную сѣноворошилку, одну изъ превосходнѣйшихъ сельскохозяйственныхъ машинъ, достоинства которой до сихъ поръ еще далеко не оцѣнены въ той степени, какъ она этого заслуживаетъ. Мелкіе сельскіе хозяева, для которыхъ цѣна такой машины слишкомъ высока, и которые желали бы съ точно такою же скоростію просушивать свое сѣно, могутъ употреблять для этой цѣли съ выгодою ново изобрѣтенные ручные сѣноворошильныя вилы. Простое орудіе это имѣетъ по своему дѣйствію нѣкоторое сходство съ плугомъ, и потому называется въ Германіи „Heupflug“. Работникъ, держась обѣими руками за рукоятку, подвигаетъ его предъ собою такимъ образомъ, чтобы три низко выгнутые зубья захватывали ряды скошенной травы съ низу, не вонзаясь въ землю. Укрѣпленный надъ зубьями желѣзный листъ, изогнутый на подобіе плужнаго отвала, заставляетъ захваченную траву, (какъ скоро верхній слой ея нѣсколько просохъ), подниматься по ней и переворачиваетъ ее, подобно тому, какъ это дѣлаетъ плугъ съ отрѣзаннымъ землянымъ пластомъ, такимъ образомъ, что нижній слой приходится вверхъ. Работа этимъ орудіемъ, вслѣдствіе быстраго просыханія травы, чрезвычайно ускоряетъ уборку сѣна.

Съ помощію описанныхъ сѣноворотильныхъ вилъ работникъ можетъ перевернуть сѣно въ теченіе дня два раза на пространствѣ одной десятины. Какъ ни важенъ, какъ ни интересенъ былъ вопросъ о вліяніи, оказываемомъ сильнымъ удобреніемъ на качество, на питательное достоинство полученнаго продукта, однакоже именно въ этомъ отношеніи не было ничего сдѣлано до настоящаго времени, съ цѣлію пролить хотя нѣкоторый свѣтъ на этотъ важный предметъ. Извѣстному французскому ученому Барралю принадлежитъ первому заслуга не только возбужденія этого важнаго вопроса, но и удовлетворительнаго разрѣшенія его, и сельское хозяйство должно быть очень благодарно ему за результаты, недавно опубликованные имъ. Опыты Барраля начались разведеніемъ колосовыхъ хлѣбовъ (преимущественно ржи) съ цѣлію полученія необходимаго матеріала для производства дальнѣйшихъ изслѣдованій въ лабораторіи. Во избѣжаніе всякихъ, могущихъ случиться при этомъ ошибокъ, посѣвъ растеній, уборка и умолотъ ихъ производились подъ его собственнымъ наблюденіемъ. Выбранныя для этой цѣли опытныя поля имѣли, по возможности, одинаковую почву, но удобреніе каждаго изъ нихъ было различно. Оно состояло изъ хлѣвнаго навоза, перувіанскаго гуано, фосфорно-кислаго амміака и, наконецъ, изъ смѣси крови съ пудретомъ и удобреніемъ изъ отхожихъ мѣстъ. При точномъ изслѣдованіи полученныхъ результатовъ, оказалось, что въ тѣхъ случаяхъ, гдѣ удобренія вовсе не было положено, или гдѣ оно было недостаточно и гдѣ слѣдовательно, также и урожай былъ посредственный или даже плохой, содержаніе азотистыхъ, то есть питательныхъ составныхъ частей было также не велико, что слѣдовательно, питательное достоинство полученнаго продукта возрастаетъ, вслѣдствіе сильнаго удобренія, вмѣстѣ съ увеличеніемъ количества урожая. Содержаніе азота, выведенное изъ средней сложности многочисленныхъ опытовъ, было въ сухихъ зернахъ ржи, полученной съ неудобренной почвы, 1,898 процентовъ, тогда какъ собранная съ хорошо удобреннаго участка содержала въ средней сложности 2,055 проц. Результаты эти непреложно опровергаютъ числовыми данными мнѣніе тѣхъ, которые, подобно извѣстному джюри на послѣдней Лондонской выставкѣ въ 1862 году, утверждаютъ, что качество зеренъ ухудшается вслѣдствіе интенсивной культуры, и что только нови, или такъ называемыя дѣвственныя почвы, однѣ въ сосвояніи производить тяжеловѣсныя, изобилующія азотомъ и клейковиною зерна, какихъ никогда не достигнуть посредствомъ удобренія. Что это несправедливо, доказываютъ находившіеся въ минувшемъ году на выставкѣ сорты зерноваго хлѣба изъ Австраліи, выращенные на почвѣ, которая находиласъ еще въ полной своей естественной силѣ и содержавшіе 2,16 процентовъ азота (соотвѣтствующіе 12,5 проц. клейковины), тогда какъ во многихъ туземныхъ сортахъ хлѣба, выращенныхъ подъ вліяніемъ искусственнаго удобренія, содержаніе это было гораздо больше. Только совершенно истощенная, дурно обработанная почва, возстановленіе плодородія которой предоставляется единственно однолѣтнему пару, безъ всякаго пособія ей удобреніемъ азотистыми веществами, даетъ плохіе какъ въ количественномъ, такъ и въ качественномъ отношеніи урожаи; содержаніе клейковины уменьшается по мѣрѣ истощенія силъ почвы. Изложенные здѣсь разультаты подробныхъ изслѣдованій Барраля въ состояніи поощрить сельскаго хозяина къ величайшимъ усиліямъ для достиженія его урожаевъ; они доказываютъ намъ снова самымъ яснымъ образомъ чрезвычайное вліяніе достаточнаго удобренія, въ соединеніи съ тщательною обработкою почвы, которое одно дѣлаетъ для насъ возможнымъ увеличеніе поземельнаго дохода до чрезвычайной степени.

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

— Недавно въ Парижѣ произошелъ случай, сильно заинтересовавшій всю публику этого города. Лекарь, а вмѣстѣ съ тѣмъ и виконтъ, принадлежащій къ аристократическому роду, застраховалъ жизнь своей молодой жены въ нѣсколькихъ обществахъ за 500,000 фран. Прошло нѣсколько дней послѣ сего и жена умерла. Назначено слѣдствіе. Въ судѣ утверждали, что когда часть внутренностей бѣдной жертвы отдана была собакѣ, то послѣдняя, отвѣдавъ ихъ, спустя нѣсколько минутъ издохла. Родные лекаря избрали адвокатомъ г. Лешо, человѣка извѣстнаго своею безсовѣстностію. Процесъ начнется въ концѣ марта.

— Въ Италіи, г. Тозелли построилъ новый снарядъ для искусственнаго производства льда. Машина эта приготовливаетъ ледъ въ продолженіи 4 до 5 минутъ— по этому она гораздо превосходнѣе машинъ г. Гарвзона или Карра, которыя едва въ сутки могутъ доставить 4,000 киллограмовъ льда.

— Торговля телеграфическими проволоками составляетъ одну изъ обширнѣйшихъ вѣтвей промышленности. Въ послѣдніе 10 лѣтъ, вывезено проволоки изъ Англіи на сумму 2,474,410 фун. стерлинговъ.

— Въ Швайцаріи находится нынѣ 85,431 элементарное училище. Эти учебныя заведенія посѣщаютъ 2,627,428 дѣтей, изъ числа которыхъ 922,820 обучаются безвозмездно.

— Въ Колумбіи открытъ новый водопадъ, гораздо большій Ніагарскаго. Отрядъ войска, высланный для рекогносцировки въ долины при рѣкѣ Снаке, называемой Левисъ-Форкъ, въ продолженіи двухъ дней постоянно слышалъ глухой и отдаленный шумъ; офицеры рѣшились узнать причину этого чуднаго гула, и для удовлетворенія любопытства, безъ отдыха спѣшили въ ту сторону, откуда происходилъ шумъ. Наконецъ съ большимъ удивленіемъ увидѣли рѣку Снаке, во всей своей ширинѣ ниспадающую въ бездну, глубиною 198 футовъ — а потому 38 футами глубже Ніагарскаго водопада. Ниспадающая вода прозрачна какъ хрусталь. Однимъ паденіемъ рѣка низвергается въ пропасть, обратно принимаетъ свое быстрое теченіе и цѣлымъ рядомъ каскадовъ, на пространствѣ 49 верстъ, ниспадаетъ еще на 700 футовъ ниже.

---

dziło się mniemanie, że nawet wystrzały armatnie wstrząsające potężnie otaczającém powietrzém według jednych rozpędzają, według innych skupiają obłoki i sprowadzają burzę. Oto jeszcze jedna przeszkoda do ziszczenia się przepowiedni meteorologów. Nie ulega wątpliwości, że ludzkość wygra tylko na tém, jeżeli oprócz towarzystwa angielskiego przyjaciół pokoju i meteorologowie przedzierzgną się w zaciętych wrogów ex-professo wielkich bitew, lecz meteorologja właściwie nie wiele na tém skorzysta. Wszystko jak widzimy działa na atmosferę, również jak i atmosfera działa z kolei na wszystko; z powodu swéj ruchliwości, może ona być słusznie porównaną z falą morską. Niema zawikłańszego zadania jak przewidzieć wszystkie możliwe ruchy takiéj fali. Jeżeli będziemy lekceważyć nawet przypadkowém wstrząśnieniem w ruchu atmosfery sprawioném przez człowieka, to w każdym razie rozum ludzki nie w stanie jest ogarnąć jednym rzutem wszystkie przyczyny i wpływy ich, oraz przewidzieć wszystkie wynikłości wzajemnego ich działania w zjawiskach atmosferycznych. Szczupłe i ograniczone środki nasze do przepowiedni nigdzie wybitniéj nie występują na jaw jak w dziedzinie wszystkich prawie nauk przyrodzonych. Systemat słoneczny, jak wiadomo, składa się w ogóle z dwunastu ogromnych ciał niebieskich odosobnionych jedno od drugiego, wywierających na siebie wzajemny wpływ, który się odbywa na zasadzie prostego prawa, nie mniéj jednak od czasów Newtona, który odkrył prawo ogólnego ciążenia, przez półtora wieku astronomowie nie potrafili nam dotąd objaśnić wszystkich ruchów tych ciał niebieskich ani też określić należycie ich wpływy wzajemne. Słuszną jest uwaga, że traf ślepy nie może mieć miejsca w zjawiskach atmosferycznych, również jak i we wszelkich innych fenomenach wszechświata; każda kropla wody spadająca z obłoków ulega nieomylnym prawom przyrody; lecz te prawa w całéj ich objętości zostaną dla nas na długo jeszcze księgą z siedmiu pieczęciami. (D. c. n.)

PRZEGLĄD ROLNICZY.

Treść: Użycie chlorku wapna, jako środka dla wyniszczenia robactwa na roślinach i w gruncie. — Nowa żniwiarka Hornsby. — Ręczny przetrząsacz do siana.— Doświadczenia Barrala nad wpływem nawozu, na przymioty ziarna pod względem wartości jego odżywnéj.

W dzienniku francuzkim „Science pour tous“ spotykamy artykuł o użyciu chlorku wapna jako środka na wytępienie robactwa i szkodliwych owadów służącego. Autor dowodzi, że skrapianie roślin roztworem chlorku wapna jest najskuteczniejszym środkiem niszczącym robactwo, że proszek chlorku wapna, zmieszany z tłustością i nasmarowany na pakuły, skoro tem obwiążemy pnie drzew, natychmiast zabija wszelkie szkodliwe gąsiennice i robaki, przez działanie zwolna wydzielającego się z téj maści chloru.

Skuteczność tego środka jeszcze jest widoczniejszą na mszycach pokrywających często na wiosnę lub z początku lata młode pędy drzew owocowych lub krzewów, tak że na tych ostatnich końce młodych gałązek usychają i liście więdną; tu skrapianie roztworem chlorku wapna daleko dzielniéj skutkuję, jak zwykle dotąd używany odwar tytuniowy.

O ile chlorek wapna może szkodliwie wpływać na rośliny, łatwo to można sprawdzić doświadczeniem na jakimkolwiek krzewie; przecież zwolna wydzielający się chlor, daleko mniej może działać na tkanki organiczne rośliny, aniżeli na wewnętrzny organizm robaków, gąsienic i owadów, do którego dostaje się z łatwością za pośrednictwem porów skórnych i otworów oddechowych i stąd ich zabija każdą najmniejszą cząsteczką.

Tém mniej mogą szkodzić kwiatom, a nawet i zawięzi owocowéj choćby najdelikatniejszéj wydzielające się z suchych obrączek czyli obwiązek chlorkowych na pniach drzewa znajdujących wyziewy chlorowe, tymczasem działanie ich jest zupełnie dostateczne dla zniszczenia gąsiennic, liściowych mszyc i t. p. robactwa.

Te pierścienie czyli obwiązki należy robić pod samą koroną drzewa, albo nawet i na pojedyńczych grubych gałęziach w samej koronie znajdujących się.

Doświadczenia w tym przedmiocie robione we Francji zostały uwieńczone nadzwyczajnym skutkiem, dla tego też życzyć by należało, aby i nasi gospodarze spróbowali tego środka, chociażby na małą skalę w ogrodach owocowych na kilku przynajmniej drzewach.

Wygubienie ziemnego robactwa tak szkodliwego dla roślin najlepiéj uskuteczniać przed zasiewem, przed lub po ukończonéj już uprawie gruntu. Rzucone w ziemię ziarna nie ucierpią wtenczas nic od chloru, gdy znów dla już obeszłych młodych roślin wpływ chlorku wapna mógłby być szkodliwy. Nareszcie roztwór chlorku wapna bardzo prędko z o b o j ę t n i a się w gruncie, ponieważ chlor wtenczas prędko łączy się w ziemi z cząstkami wapna, magnezji i innemi alkaljami i tworzy sole alkaliczne rozpuszczalne, pożyteczne dla gruntu. W gruntach unawożonych, a stąd bogatych w amonjak, on lotne związki ostatniego zamienia w stałą sól alkaliczną, będącą jednym z główniejszych pokarmów roślinnych.

Angielski fabrykant Hornsby, sławny dotąd z wyrobu doskonałych lokomobilów, młocarni i pługów, zaczął teraz wyrabiać różnéj konstrukcji kosiłki i żniwiarki. Żniwiarka Hornsby ma konstrukcję zwykłych znanych dotąd żniwiarek, tylko dla odkładania na bok zżętego zboża i to regularnym rzędem, umocowane do platformy poruszające się pasy bez końca, razem z obracającemi się umocowanemi na osi grabiami. Maszyna ta parokonna waży od 24 do 27 pudów i kosztuje 23 funty szterlingów na miejscu.

W żadnéj może z pracy gospodarskiéj nie jesteśmy więcéj zależni od stanu pogody i nigdzie więcéj ze sprzyjającéj każdéj chwili korzystać nie należy jak przy zbiorze siana. Rozrzucanie pokosów, przewracanie i nareszcie zagrabianie w kupki siana zabierało dotąd wiele czasu i praca ta na większych przestrzeniach wymagała wiele rąk, a stąd i znaczne pociągała koszta.

Gospodarze oględni, posiadający obszerne łąki wprowadzają u siebie w użycie konne przetrząsacze, jako jedno z najpożyteczniejszych gospodarskich narzędzi, które jeszcze dotąd niejest właściwie ocenioném. Lecz cena tego narzędzia dla pomniejszych gospodarstw nieprzystępna. Otoż dla tych to gospodarzy, aby i im dać możność skosić szybko i dokładnie suszyć siano, wynaleziono teraz ręczne przetrząsające widły. Proste to narzędzie ma w samém swém działaniu niejakie podobieństwo do pługa i dla tego też w Niemczech nazywają je H e u p f l u g. Robotnik trzymając rękojeść obiema rękami popycha widły przed sobą wzdłuż pokosu tak, aby, zęby wideł (których jest trzy lekko wygiętych) zajmowały pokos trawy od spodu nie wpierając się w ziemię.

Umocowany nad zębami wideł arkusz blachy żelaznéj i wychylony na jedną stronę nakształt odkładnicy u pługa zmusza podjęty przez zęby wideł pokos trawy (jak już z wierzchu trochę obsechł) posuwać się po téj wychylonéj płaszczyźnie, i przewraca trawę, tak jak pług odwraca odciętą skibę, że wierzchnia jej warstwa idzie na spód a spodnia na wierzch. Praca wykonywana tém narzędziem z powodu prędkiego wysychania siana jest bardzo pośpieszna.

Przy użyciu opisanych wyżéj wideł jeden robotnik może w ciągu dnia przewrócić dwa razy pokosy siana na przestrzeni jednéj dziesięciny.

Jakkolwiek było ważne i ciekawe pytanie, o ile silne nawożenie gruntów wpływa na przymioty i odżywność otrzymanych produktów rolnych, przecież dotąd zadanie to nietylko nierozwiązaném ale nawet podejmowaném niebyło. Teraz dopiéro Barral znamienity uczony francuzki piérwszy podjął tę kwestję i szczegółowemi podaniami poczynionemi w tym przedmiocie o wiele naukę rolnictwa posunął. Doświadczenia p. Barrala rozpoczęły się od roślin kłosowych, mianowicie żyta, w celu przygotowania sobie materjału dla dalszych badań w laboratorjum. Dla uniknienia wszelkich mogących się zdarzyć omyłek lub niedokładności, zasiew, zbiór i omłot odbywały się pod jego własnym osobistym nadzorem.

Pole doświadczalne rozdzielone na kilka części, było jednéj natury co do części składowych, lecz każda część była inaczéj nawiezioną. Nawozy użyte były następne: gnój stajenny, peruwjańskie guano, fosforan ammonji, nareszcie kompost złożony z krwi, pudrety i nieczystości kloak. Po ścisłém badaniu otrzymanych rezultatów, okazało się, że produkt z tych miejsc gdzie było dano nawozu bardzo mało, albo gdzie go wcale nie położono, a stąd gdzie urodzaj był bardzo mały albo zły zupełnie, okazywał brak cząstek azotowych czyli pożywnych, skąd wypada, że wartość odżywna pokarmowa produktu wzrasta w miarę powiększenia ilości nawozu, a stąd i powiększa się urodzaj. Ilość azotu w średniém przecięciu zawartego w suchych ziarnach żyta, wynosiła z jałowego gruntu 1,898 procentów, wtenczas gdy ziarna zebrane z nawiezionego pola zawierały 2.055 pr. Doświadczenia te obalają radykalnie mniemania wielu, którzy na wzór wiadomego londyńskiego sędziego, na ostatniéj wystawie 1862 r. upewniają, że przymioty ziarna zniżają się w skutek intensywnéj kultury, i że tylko nowiny czyli tak zwane dziewicze grunta mogą produkować ważkie obfitujące w azot i klej roślinny ziarna, czego nigdy osięgnąć niepodobna za pomocą nawozu.

O ile to zdanie jest bezzasadne, najlepszym służą dowodem znajdujące się w zeszłym roku na wystawie gatunki zbóż z Australji, jako produkta ziemi będącéj w całéj swej pierwotnéj sile i zawierające 2,16 proc. azotu, co odpowiada 12,5 pr. kleju rośl.), wtenczas kiedy wiele miejscowych gatunków zbóż wyprodukowane przy pomocy sztucznych nawozów posiadały go daleko więcéj. Tylko zupełnie wypleniona, źle uprawiona gleba, dla użyźnienia któréj używamy tylko jednorocznego ugoru, niepomagając jej częściami azotowemi, daje nędzne tak co do ilości jak i gatunku zbiory, stosunek kleju roślinnego w ziarnie zmniejsza się w miarę wyczerpywania się sił odżywnych gruntu.

Wyjaśnione tu rezultaty szczegółowych badań Barrela winny być bodźcem dla gospodarzy i skierować ich usiłowania do tego przedmiotu, jakim jest powiększenie urodzaju i przymiotów ziarna; one pokazują nam jasno całą ważność silnego nawożenia i starannéj uprawy gruntów, jako jedynego pewnego środka otrzymania z ziemi największego czystego dochodu. T. S.

ROZMAITOŚCI.

—W Paryżu zdarzył się niedawno wypadek zajmujący dziś całą publiczność tego miasta. Pewien lekarz a razem i wice-hrabia należący do arystokratycznej rodziny zaassekurował życie młodej żony swojej w kilku spółkach za 500,000 fr. Po upływie dni kilku żona umarła. Naznaczono śledztwo. W sądzie dowodzono, że kiedy część wnętrzności biednej ofiary, oddano psu, ten w kilka minut zdechł. Rodzina lekarza wybrała pana Lacho, człowieka słynącego z niesumienności. Proces zacznie się pod koniec marca.

— Pan Toselli we Włoszech zbudował nowy przyrząd do sztucznej produkcji lodu. Machina pana Toselli dostarcza lodu w przeciągu 5 minut, jest więc doskonalszą od machiny pana Harwsona, lub Carra, gdyż te zaledwie w przeciągu 24 godzin dostarczają 4,000 kilogramów lodu.

— Handel drutami telgraficznemi stanowi jedną z najobszerniejszych gałęzi przemysłu. W ostatnich 10-u latach wywieziono z Anglji drutu na 2,474,410 funt. sterl.

— W Szwajcarji istnieje obecnie zakładów naukowych elementarnych 85,431. Do zakładów tych uczęszcza 2,627,428 dzieci, z nich 622,820 bezpłatnie.

— W Kolumbji odkryto nową kataraktę, która większą jest od wodospadu Niagary. Oddział wojska wysłany nie dawno na rekonesans do doliny nad rzeką Snake, zwanej Lewis-Fork, od dwóch dni słyszał wciąż szmer głuchy i oddalony; oficerowie postanowili zbadać przyczynę tego dziwnego odgłosu i bez odpoczynku dążyli, dla zaspokojenia swej ciekawości w stronę, skąd szmer pochodził. Nakoniec z ogromném zadziwieniem postrzegli rzekę Snake spadającą na całej szerokości w przepaść głęboką na 198 stóp, a więc o 38 stóp głębszą jak Niagara. Woda spadając czystą jest jak kryształ. Jednym rzutem przeskoczywszy w przepaść rzeka na powrót przybiera swój wartki prąd i przez cały szereg kaskad na przestrzeni 7 mil spada jeszcze na 700 stop niżej.

Дозволено Цензурою, Вильно, 24 января 1864 г.

Въ типографіи А. К. Киркора.